

GROENE
BONDGENOTEN
MOBILISEREN
VRIJWILLIGERS

BESCHERMING VOGELS
IN WADDENGEBIED
KRIJGT VERVOLG

Achteruitgang
grote karekiet
gestopt

EEN JAAR VOGELBESCHERMING

I M P A C T V E R S L A G 2 0 2 3

1. Vooraf	4
2. Vogelbescherming in vogelvlucht	10
3. Landelijk gebied	12
4. Stad	22
5. Natuur	24
6. Lobby & juridisch	30
7. Internationaal	38
8. Activeren samenleving	48
Communicatie met de belanghebbenden	52
9. Vooruitblik 2024	58

Het Jaarverslag van Vogelbescherming Nederland verschijnt in twee delen. Naast de Jaarrekening inclusief het Bestuursverslag en het Jaarverslag van onze Raad van Toezicht lees je in dit deel ons Impactverslag. Aan de hand van de prioriteiten van Vogelbescherming gaan we in op de resultaten die we in 2023 behaalden en de impact daarvan.

In het Impactverslag publiceren we ook enkele interviews met nauw betrokken samenwerkingspartners uit het speelveld waarin we opereren. We presenteren met dit Impactverslag een breed beeld van wat we in het verslagjaar 2023 hebben bereikt. Voor deze publicatie hebben we omwille van de omvang en de leesbaarheid een selectie gemaakt uit onze resultaten.

Impact van Vogelbescherming melden we niet alleen via dit jaarlijkse verslag, dat doen we op veel meer manieren. Op onze website publiceren we door het jaar heen actuele artikelen, die we promoten via onze sociale media en digitale nieuwsbrief die naar zo'n 260.000 geïnteresseerden wordt verstuurd. Onze leden lezen achtergronden bij de resultaten, mijlpalen, impact en nog veel meer in het blad Vogels. Voor wie alles wat meer heet van de naald wil volgen, sturen we berichtjes de wereld in via sociale media, zoals via LinkedIn en het account @Vogelnieuws op X. Alles samengevat in één artikel lezen? Dat kan via vogelbescherming.nl/resultaten2023.

Vogels; we horen ze wel, maar we luisteren niet. Het geluid van vogels maakt ons niet alleen gelukkiger, vogels hebben ons ook een hoop te vertellen. Hoe het met hen gaat, hoe het met het gebied gaat waar ze leven - of juist vertrekken - en hoe het met ons gaat.

Vogels zijn een belangrijke indicator voor de staat van onze aarde.

Bovendien kunnen we veel van vogels leren; over wonen in totaal uiteenlopende omgevingen, over succesvolle overlevingsstrategieën en over hoe we kunnen samenleven met de natuur.

Maar het wordt steeds stiller om ons heen. Elk jaar, elk seizoen, zijn er minder vogels. Daarom moeten we nu naar de vogels luisteren. Anders horen we ze misschien nooit meer.

Om maximaal impact te bereiken, stelt Vogelbescherming elke vijf jaar een Strategisch Meerjarenplan op, waarvan het vigerende loopt van 2020 tot 2025. Hierin leggen we onze strategie en de daaruit volgende programma's vast. Het gaat om zowel beschermingsprogramma's als activiteiten op het gebied van communicatie, fondsenwerving en bedrijfsvoering.

We werken voor de beschermings- en communicatieprogramma's via de methode van de Theory of Change. Daarin beschrijven we ons langetermijndoel, de impact die we willen bereiken én hoe we daar stapsgewijs - en meetbaar - naar toewerken. Een verkorte versie van dit meerjarenplan staat op de website van Vogelbescherming: vogelbescherming.nl/strategie.

Tijdens de looptijd van het huidige Strategisch Meerjarenplan legt Vogelbescherming de inhoudelijke prioriteit bij de volgende vijf doelen, die we per jaar uitwerken in een jaarplan met concrete doelstellingen:

1. We stoppen de achteruitgang van boerenlandvogels samen met boeren, consumenten, terreinbeheerders, voedingsindustrie, supermarkten en overheden.
2. Met brede coalities zorgen we voor gezonde vogelpopulaties in de belangrijke natte natuurgebieden door herstel van natuurlijke overgangen en duurzaam medegebruik van deze gebieden.
3. We zorgen voor vogelvriendelijke tuinen, gebouwen en parken samen met bewoners, bouwers en overheden.
4. We werken aan natuurherstel in de Sahel voor de lokale bevolking, klimaat en vogels. Dat doen we samen met onze BirdLife Partners in Afrika.
5. We werken aan een Basiskwaliteit Natuur in Nederland zodat algemene vogels niet verder achteruitgaan.

Om deze ambitieuze doelen te bereiken, combineren we steeds onze passie voor vogels en natuur met het benadrukken van de noodzaak tot veranderen, met op wetenschap gebaseerde kennis, een breed nationaal en internationaal netwerk, een onafhankelijke positie en een duurzame toekomst als uitgangspunt. Met de combinatie van deze uitgangspunten onderscheiden we ons van andere organisaties en zijn we van grote toegevoegde waarde.

In de praktijk betekent onze manier van werken dat we eerst analyseren waar bepaalde vogels of groepen van vogels last van hebben. Vervolgens onderzoeken we welke mogelijke maatregelen echt effect sorteren - we werken science- & evi-

dencebased - en dan vertalen we de bijbehorende activiteiten naar een jaarplan met de inzet van geld en uren van medewerkers. Dit Impactverslag geeft samen met de Jaarrekening 2023 en het Bestuursverslag 2023 een beeld van de mate waarin we ons jaarplan hebben kunnen realiseren.

Aan de basis van onze strategie liggen de missie en visie van Vogelbescherming. Deze sluiten aan op de strategische uitgangspunten van onze koepelorganisatie BirdLife International:

- Vogelsoorten sterven niet meer uit en 'gewone' vogels moeten gewoon blijven.

BLAUWBORST

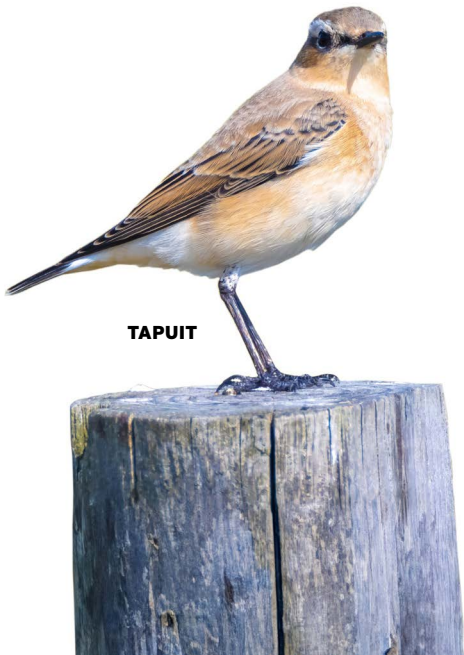
HUISMUS

KOLGANS

KIEVITKUIKEN

TAPUIT

- Natuur- en leefgebieden worden goed beschermd.
- Productie vindt ecologisch duurzaam plaats.
- Mensen zetten zich actief in voor vogels en natuur.

Daarbij brengen we altijd in kaart welke actoren cruciaal zijn om het beoogde effect te bereiken en hoe we samen met deze actoren het best tot handelen komen. Onze lijn daarbij is dat we op basis van de best beschikbare kennis starten en dan via voorbeeldprojecten andere partijen meenemen in een gewenste aanpak, om daarna tot opschaling te komen waarmee we wezenlijke impact bereiken.

Per bedreiging kan deze lijn heel verschillend uitpakken, eenvoudigweg omdat er veel verschillende partijen bij betrokken zijn, van zuivelbedrijven tot ambtenaren en van terreinbeheerders tot vrijwilligers. De basis van onze aanpak is steeds om vanuit gegronde kennis en ervaring, in samenwerking met de belangrijke actoren, te komen tot duurzaam herstel van leefgebieden voor vogels.

Deze strategie leidt soms tot snel succes, maar meestal is herstel van leefgebieden van vogels een zaak van (heel) lange adem. Enerzijds omdat leefgebieden zich slechts zelden abrupt kunnen herstellen, anderzijds omdat we te maken hebben met complexe maatschappelijke vraag-

ROSSE GRUTTO

ROODSNAVELKEERKRINGVOGEL

KANOET

stukken, waarbij voor veel betrokken partijen de natuur slechts een bijzaak is. Wanneer we met onze op samenwerking gerichte aanpak geen resultaat bereiken, of als er een acute dreiging speelt, dan aarzelt Vogelbescherming niet om bijvoorbeeld ook via juridische wegen betere leefomstandigheden voor vogels af te dwingen.

Welke impact wil Vogelbescherming bereiken? Vogelbescherming wil, kort samengevat, de achteruitgang stoppen van algemene vogelsoorten en van bijzondere vogelsoorten waarvoor Nederland van internationaal belang is. Om deze impact te kunnen bereiken, ziet Vogelbescher-

ming een natuurinclusief Nederland voor zich, waar natuur en vogels bewust onderdeel uitmaken van economische en maatschappelijke keuzes.

Voor de beoordeling van onze resultaten en impact gebruikt Vogelbescherming verschillende meetlatten, die per programma kunnen verschillen. Een belangrijke meetlat voor ons uiteindelijke doel, gezonde vogelpopulaties, vormen de monitoringsgegevens van Sovon Vogelonderzoek Nederland. Sovon houdt in Nederland het voorkomen en de ontwikkeling van Nederlandse vogels bij en kijkt daarbij naar de voor- of achteruitgang van vogels, en naar het hoe en waarom

VISDIEF

daarvan. Zulke gegevens worden samengevat in de jaarlijkse Vogelbalans, zie daarvoor sovon.nl/vogelbalans. In 2023 vond een – door corona enigszins verlate – tussentijdse zelfevaluatie plaats van de gekozen strategieën, een ‘Midterm review’. Daaruit kwam voor de laatste periode van ons Strategisch Meerjarenplan én voor de volgende periode een reeks aandachtspunten. Enkele van de belangrijkste: meer ruimte voor vogels creëren, net als een gezonde leefomgeving en sectoren natuurinclusiever maken. ■

VOGELBESCHERMING IN 5 BEPALENDE MOMENTEN

1899

Twee vrouwen, Cécile en Elsa, vinden dat het afgelopen moest zijn met de gruwelmode van dode vogels op hoeden. Vanuit deze emotie en overtuiging is de **NEDERLANDSCHE VEREENIGING TOT BESCHERMING VAN VOGELS** ontstaan.

1912

Vogelbescherming Nederland staat aan de wieg van **DE EERSTE VOGELWET** in Europa. Door beïnvloeding van wetgeving en beleid genieten in één klap bijna alle inheemse vogelsoorten wettelijke bescherming.

1979

Met internationale partners initieert Vogelbescherming Nederland een methodiek om vogels en hun leefgebied te beschermen. De methodiek vormde de basis voor het **NATURA 2000-NETWERK** van beschermde natuurgebieden: een grenzen overstijgend netwerk, geïnitieerd door de EU, van natuurgebieden in Europa waarin vogels, dieren, planten en hun natuurlijke leefgebied beschermd worden om de biodiversiteit te behouden.

1993

Vogels en de natuur houden zich niet aan menselijke grenzen. Ondanks verbeteringen voor veel vogels en hun leefgebied wordt wereldwijd 1 op de 8 vogelsoorten met uitsterven bedreigd. Vogelbescherming Nederland is medeoprichter van de organisatie **BIRDLIFE INTERNATIONAL**; samen met inmiddels **118 ANDERE LANDEN** wordt een vuist gemaakt tegen de achteruitgang van de vogelstand.

2013

Meer dan de helft van Nederland is landbouwgebied. Juist hier leven de meest bedreigde vogelsoorten. Samen met vogelvriendelijke boeren en bedrijven worden boerenlandvogels geholpen met wat ze nodig hebben: voedsel, rust en broedplekken. Door samenwerking en verbinding kan **OPTIMALE BESCHERMING VAN VOGELS EN NATUUR** plaatsvinden.

MISSIE

Vogelbescherming Nederland komt op voor in het wild levende vogels en hun leefgebieden. In Nederland en wereldwijd. Samen met mensen die bescherming van vogels en natuur belangrijk vinden. Zo dragen we bij aan het behoud van de natuur en aan een leefbare wereld.

VISIE

Vogelbescherming wil een wereld met een rijke verscheidenheid aan vogels en natuur, waar mensen van genieten en zich voor inzetten. Deze uitgangspunten komen terug in ons Strategisch Meerjarenplan 2020-2025. Vogelbescherming geeft daarbinnen prioriteit aan:

- 1. Een natuurrijk platteland
- 2. Topnatuur voor vogels
- 3. Meer natuur in de stad
- 4. Grenzeloze natuurbescherming
- 5. Actieve samenleving voor vogels en natuur

ORGANISATIE

159.000

leden

516

vrijwilligers

Landelijke dekking via vrijwilligersgroepen, zoals WetlandWachten, Tuinvogelconsulenten, Stadsvogeladviseurs en Excursieleiders.

VOGELBESCHERMING.NL 2022

website

4.500.000

unieke bezoekers Vogelbescherming.nl

DIGITALE NIEUWSBRIEF VOGELNIEUWS

260.000

ontvangers

SOCIALE MEDIA

Tussen haakjes aantallen in 2022

139.500 (138.000)

vrienden op Facebook

41.800 (41.500)

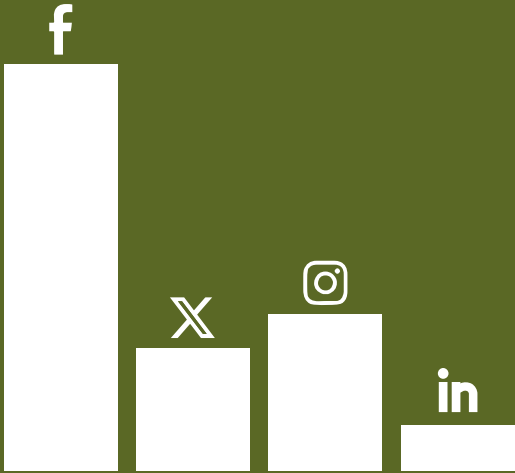
volgers op X

56.200 (53.000)

volgers op Instagram

18.200 (15.500)

volgers op LinkedIn

BESTEED AAN DE DOELSTELLING

76%

van de lasten is besteed aan de doelstelling. De overige uitgaven zijn besteed aan de organisatiekosten en fondsenwerving.

TROTS OP IN 2023

ZAAK SPIERINGVISSERIJ IN DE WADDENZEE GEWONNEN

VERVOLG BESCHERMING WADVOGELS VIA WIJ & WADVOGELS

AFRONDING PROJECT PARTRIDGE VOOR BIODIVERSE AKKERNATUUR

ZICHT OP STANDAARD NESTVOORZIENINGEN IN NIEUWBOW EN GROOTSCHALIGE RENOVATIE

ACHTERUITGANG STERK BEDREIGDE GROTE KAREKIET GESTOPT

Piet Spoorenberg

‘Bij natuurherstel hebben we een voorbeeldrol’

De landbouw moet in transitie. Voor minder stikstof, schoner water en meer biodiversiteit is een andere manier van landbouw nodig.

Ook voor boerenlandvogels is dat belangrijk: door intensieve landbouw-methoden verdwijnen zij in rap tempo uit ons landschap. Als er natuurvriendelijker wordt geboerd, krijgen ze weer plek om te nestelen, schuilen en foerageren.

Vanuit de overheid gaat die transitie helaas veel te langzaam, ondanks gerechtelijke uitspraken en EU-regels, maar Vogelbescherming heeft in 2023 een aantal mooie resultaten behaald, vertelt beleidsmedewerker Piet Spoorenberg van team Landelijk Gebied. >

BLAUWE KIEKENDIEF

TURELUUR

SCHOLEKSTER

“Het Aanvalsplan Grutto is onderdeel geworden van het Nationaal Programma Landelijk Gebied, het NPLG. Dat is wat mij betreft een mijlpaal van 2023. Met het Aanvalsplan Grutto richten we ons al jarenlang - samen met andere organisaties - op herstel van natuurwaarden in het landelijk gebied. Afgelopen jaar hebben we er bij elke provincie én bij minister Van der Wal op aangedrongen om dit Aanvalsplan op te nemen in de provinciale plannen voor het landelijk gebied. Want als je een gebied inricht volgens het Aanvalsplan Grutto, dan werk je vanzelf aan de doelen van het NPLG: minder stikstof, betere waterkwaliteit, meer biodiversiteit. Bijkomend voordeel is dat middelen uit het transitiefonds dan ook ingezet kunnen worden voor het Aanvalsplan Grutto. Bijvoorbeeld om grond die vrijkomt van boeren die stoppen, te kopen en te bestemmen voor agrarisch met natuurdoelen en tegen lage kosten beschikbaar te stellen voor boeren

KOEREIGER

die door willen. En daarbij ook langjarige beheercontracten af te sluiten.”

“Doordat we met het Aanvalsplan Grutto al veel projecten en ideeën hebben ontwikkeld, hebben we nu een voorbeeldrol in de transitie. Boeren zien wat er mogelijk is en wat hun kansen zijn. Daardoor nemen zij nu ook vaker zelf het initiatief, waar provincies soms nog afwachten tot het overheidsgeld beschikbaar is. Wij helpen de boeren door met provincies in gesprek te gaan en ambtenaren te enthousiasmeren. In Friesland, Noord-Holland en Overijssel komen zo al nieuwe projecten van de grond waar in de toekomst vogelvriendelijk geboerd kan worden.”

Belangrijk resultaat: vogelvriendelijke zuivel

“Al meer dan tien jaar zet Vogelbescherming zich in voor meer keuze voor consumenten. Ook in de winkel moet je kunnen kiezen voor zuivel van boeren die ervoor zorgen dat grutto's en andere weidevogels niet worden uitgemaaid. Op dit vlak hebben we in 2023 een belangrijk resultaat behaald. Aan het Beter Leven-keurmerk van de Dierenbescherming hebben we een voorwaarde toegevoegd over omstandigheden voor weidevogels. Zo voldoen producten met drie sterren aan onze eisen voor vogelvriendelijke zuivel. De Lidl heeft inmiddels de stap gezet naar zuivel met drie sterren, mede dankzij onze jarenlange lobby.”

“Zo blijven we ook in 2024 gesprekken voeren met ketenpartijen. Niet alleen met de zuivelproducenten en supermarkten van ons land, maar ook met grootgebruikers van melkproducten zoals ijs- en chocolademakers. Dat doen we samen met partners zoals De Fryske. Zij helpen ons om de markt beter te begrijpen. En wij helpen hen met aandacht voor hun vogelvriendelijke zuivel bij het publiek, in de pers en bij de afnemers.” ■

MEER RESULTATEN 2023

1. **BASISKWALITEIT NATUUR** wordt steeds meer gemeengoed. Vogelbescherming introduceerde dit principe dat de natuur in boerenland en stad moet voldoen aan minimale vereisten om **BIODIVERSITEIT TE HERSTELLEN** en algemene soorten algemeen te houden. Steeds meer provincies en de landelijke overheid nemen het op in hun beleid.
2. **PROJECT PARTRIDGE** is definitief afgerond: veel kennis opgedaan over het herstel van akkernatuur en die met alle betrokkenen in Nederland gedeeld. Maatregelen die voortkomen uit het project worden op andere plekken toegepast.
3. Door advies aan **RIJKE WEIDE VOGELFONDS** werd Fries weidevogelparadijs in Sandfirden behouden.
4. **NIEUWE ZUIVELMERKEN** toegevoegd aan zuivelwijzer.nl
5. Start **PROJECT VOORBEELDBOERDERIJEN** om biodiversiteit op erven te vergroten.

VOORUITBLIK 2024

- In 2024 zetten we ons wederom in voor de landbouwtransitie naar een natuurvriendelijker landbouw om de enorme achteruitgang van de plattelandsnatuur én vogels in Nederland een halt toe te roepen. Dat doen we met een coalitie van welwillenden (Groenboerenplan, partners in het bedrijfsleven) en gaan met hen aan de slag om een gezonde, groene en stabiele landbouw te bewerkstelligen en overheden aan hun zelf opgestelde doelen en wetten te houden.
- Vogelbescherming zal voorlopers op het gebied van vogelvriendelijke zuivel voor het voetlicht halen en achterblijvers uitdagen.
- Extra aandacht voor de bescherming van de blauwe kiekendief.

Catharinus Wierda, De Fryske:

‘Grote zuivelpartijen moeten biodiversiteit omarmen’

Kaasmaker De Fryske en Vogelbescherming werken samen om meer vogelvriendelijke zuivel in de supermarkt te krijgen. Dat is hard nodig: zogenaamd duurzame melkproducten gaan vaak ten koste van biodiversiteit, vertelt Catharinus Wierda van De Fryske. Hoe gaat het met vogelvriendelijke zuivel in Nederland?

“We staan nog heel erg aan het begin. Er zijn wel een aantal grote, duurzame melkstromen. Die programma’s focussen op bijvoorbeeld klimaat maar houden te weinig rekening met biodiversiteit en dierenwelzijn. Dat is raar. Klimaat en biodiversiteit zijn in mijn ogen onlosmakelijk met elkaar verbonden. De marktinitiatieven waar dat wel goed gebeurt, vormen nog echt een kleine niche.”

Wat doet De Fryske voor biodiversiteit?

“De Fryske heeft het Beter Leven-keurmerk maar we doen meer. Wij willen dat het land niet wordt geploegd, dan krijg je meer biodiversiteit in de bodem. We gebruiken geen soja of palm, dus we dragen niet bij aan ontbossing elders. Met Vogelbescherming hebben we aanvullende afspraken gemaakt over bescherming van weidevogels. Zo is minimaal 20 procent van het land kruidenrijk en wordt dit pas in juni gemaaid. En afgelopen jaar zijn we nauwer met Vogelbescherming gaan samenwerken. Wij stellen onze kennis van de markt beschikbaar zodat jullie daar je voordeel mee kunnen doen. En Vogelbescherming gaat bijvoorbeeld met ons mee naar een overleg met een klant.”

Wat is dan de rol van Vogelbescherming?

“Klanten zijn onder de indruk wanneer een programma gedragen wordt door partijen als Vogelbescherming; het is een positief signaal en ze lopen minder risico op reputatieschade. Op die manier kan Vogelbescherming helpen om biodiversiteit hoger op de agenda te krijgen in de bestaande systemen. Iedereen weet dat het achteruit gaat met weidevogels en biodiversiteit, maar toch gebeurt er weinig. Vogelbescherming kan druk uitoefenen en is dat in het afgelopen jaar ook steeds meer gaan doen.”

Wat zouden we bij Vogelbescherming nog beter kunnen doen?

“Nóg harder op de trom roffelen. De Zuivelwijzer is een goed instrument, maar heeft alleen impact als iedereen die kent. Dus ga nog actiever in gesprek met de grote marktpartijen: hoe zit dat bij jullie met biodiversiteit? Daar zijn ze gevoelig voor. De kleine initiatieven omarmen is goed, maar daarna gaat toch iedereen over tot de orde van de dag. Want niemand heeft last van kleine initiatieven. Partijen moeten er last van krijgen als ze niet genoeg doen voor biodiversiteit.”

'WE ZIEN NU DE OLIEVLEKWERKING DIE WE BEOOGDEN'

Stefan Vreugdenhil

“Steden worden steeds groter en dichter bebouwd, en gebouwen steeds beter geïsoleerd. Veel stadsvogels staan daardoor onder druk. Maar langzaamaan weten we dat tij te keren, zagen we in 2023. Natuurinclusief bouwen en ontwerpen begint steeds gewoner te worden”, vertelt Stefan Vreugdenhil, teamhoofd Stad bij Vogelbescherming.

Natuur-inclusief bouwen en ontwerpen, dus bouwen voor de mens én de natuur: een paar jaar geleden moesten we daar nog voor leuren. Toen waren het vooral de ontwerpers en ontwikkelaars waar we mee samenwerkten of die zich daarin gespecialiseerd hadden. Nu begint het steeds gewoner te worden, we zien ook meer reguliere partijen ermee aan de slag gaan.

De olievlekwerking waar we jaren voor gewerkt hebben, zien we nu gebeuren. Dat zagen we ook terug in de inzendingen voor onze Award Natuur-inclusief Bouwen & Ontwerpen dit jaar. Maar liefst 38 inzendingen, meer dan we hadden verwacht. De winnaar, De Urbanisten, heeft van een industrieel gebied in Rotterdam een groen park gemaakt. Met

een sterk, integraal ontwerp waarbij natuur vanaf de basis is meegenomen en alle kansen zijn benut, precies zoals we graag willen. En zo waren er meer inzendingen van echt hoge kwaliteit.

Onze Award speelt een belangrijke rol om professionals in bouw en ontwikkeling te informeren en inspireren. Maar we doen veel meer. Dit jaar hebben we samen met Synchron de gids Natuurinclusief Ontwikkelen gepubliceerd en die wordt hoog gewaardeerd. Bij gemeenten, ontwikkelaars, ontwerp bureaus – overal zien we de gids terugkomen.

Volgende stap

Nu zetten we de volgende stap om van natuurinclusief bouwen het nieuwe normaal te maken: met het

RESULTATEN 2023

- Start van **NATUUR-INBOUW**, een Europees project om van natuurinclusief bouwen het nieuwe normaal te maken. Vogelbescherming is inhoudelijk coördinator; we ontvingen daarvoor een grote financiering van Interreg.
- **BASISKWALITEIT NATUUR** wordt door verschillende gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk verankerd in beleid.
- Met een **PILOTPROJECT** in drie Brabantse gemeenten laten we zien dat het goed mogelijk is om Basiskwaliteit Natuur te meten met behulp van vrijwilligers. Een belangrijke randvoorwaarde om de kwaliteit te meten.
- In het project **GUARDIANS OF THE GARDENS** leerden 12 jongeren hoe zij hun klimaat-zorgen kunnen omzetten in actie in hun eigen tuin of directe omgeving. Zij volgden een 'Groen Traineeship' om de basisdieren en -planten te herkennen en te beschermen tegen extreme droogte of regenval. Ook leerden ze hoe ze deze kennis verder kunnen verspreiden via sociale media. (Wordt begin 2024 afgerond.) Zie ook hoofdstuk 9 Activeren Samenleving.

- In veel steden zetten onze Stadsvogeladviseurs zich in voor een **NATUURINCLUSIEVE LEEFOMGEVING**. Zoals **MARICÉE TEN BOSCH** in Groningen. Hier wist zij met de Stadsvogelwerkgroep en projectontwikkelaar Calculus Groep een slechtvalkenverblijf te redden, dat dreigde te verdwijnen bij de verbouwing van de Watertoren West. Ook werden er voorzieningen getroffen voor huismus, gierzwaluw en zwarte roodstaart. De stadsecoloog, Monumentenzorg en de Werkgroep Roofvogels Nederland waren betrokken; een mooi voorbeeld van de samenwerking van onze vrijwilligers met een netwerk van betrokken partijen.

PIMPELMEES

project Natuur-inbouw, samen met partners in Nederland en Vlaanderen. We zijn er trots op dat we niet alleen koploper-gemeenten zoals Breda bereid hebben gekregen om mee te doen, maar ook gemeenten die nauwelijks ervaring hebben met natuurinclusief bouwen.”

Basiskwaliteit Natuur

“Ook ons concept Basiskwaliteit Natuur zagen we aanslaan in 2023. Dat is de minimale kwaliteit van de natuur in steden en landelijk gebied, die nodig is om algemene soorten algemeen te houden, of weer algemeen te maken. We hebben er hard voor gelobbyd om gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk te doordringen van het belang hiervan. Inmiddels hebben veel overheden het opgepakt. Het ministerie van LNV heeft mensen aangesteld om een programma Basiskwaliteit Natuur op te zetten.” ■

Handboek en inspiratie

Een school die mee verandert met de seizoenen; een volledig biobased en natuurinclusieve wijk; groendaken met inheemse planten - deze en vele andere inspirerende voorbeelden van natuurinclusief bouwen delen we op bouwnatuurinclusief.nl. Daarnaast zijn op de site praktische tips en factsheets te vinden over bijvoorbeeld inbouwvoorzieningen voor vogels, de inrichting van openbaar groen en systemen voor gevelbegroeiing. Zo informeren en inspireren we professionals in beleid, ontwerp, ontwikkeling en bouw.

Voor projectontwikkelaars en gemeenten publiceerden we in 2023 de gratis gids Natuurinclusief Ontwikkelen. De uitgave is een samenwerking tussen projectontwikkelaar Synchroon, adviesbureau Nest Natuurinclusief en Vogelbescherming. Dit praktische handboek bevat checklists en stappenplannen om bouwprojecten op een laagdrempelige manier natuurinclusief te maken.

RESULTATEN 2023

- In 2023 rondten we twee projecten af in Brabant: **‘EEN THUIS VOOR VOGELS EN VLEERMUIZEN IN DE B5’** en **‘HEEL BRABANT BOUWT NATUURINCLUSIEF’**, uitgevoerd samen met de Zoogdiervereniging, met financiële steun van de Provincie Noord-Brabant. Er zijn bijna 1.800 verblijfplaatsen aangebracht voor vogels en vleermuizen, die met hulp van vrijwilligers gemonitord worden. En dankzij symposia, veldwerksessies en trainingen is natuurinclusief bouwen het nieuwe normaal geworden voor veel professionals en vrijwilligers, in de provincie en ver daarbuiten.
- We zijn onderdeel van de coalitie die voor het project **‘NL2120 - HET GROENE VERDIENVERMOGEN’** van het Nationaal Groeifonds een subsidie van 110 miljoen euro ontving. Daarmee pakken we op natuurlijke wijze knelpunten aan in onder meer steden en het veenweidegebied.

VOORUITBLIK 2024

- Voorsorteren op de inwerkingtreding van het Besluit Bouwwerken en Leefomgeving onder de Omgevingswet, waarin mede op ons initiatief moet worden opgenomen dat neststenen voor vogels (en vleermuizen) verplicht worden bij nieuwbouw en grootschalige renovatie.
- Voor vogelvriendelijke gebouwen hebben we, mede met bovenstaande wetgeving, de afgelopen jaren al grote stappen gezet. Wij hoeven nu minder in te zetten op de ontwikkeling van tools en kunnen ons meer richten op de juiste toepassing ervan en het stimuleren van de kwaliteit.
- In 2024 organiseert Vogelbescherming met Sovon het Jaar van de Huismus. Dit is de aftrap van onze nieuwe focus op het vergroenen van de openbare ruimte.
- Stadsvogeladviseurs komen gericht in actie namens Vogelbescherming dankzij een nieuwe aanpak, bijvoorbeeld rondom de Omgevingswet.

Marit Janse, De Urbanisten

‘Wij zien steden als landschappen’

Door natuurinclusief te bouwen en te ontwerpen, maken we van onze steden een prettige leefomgeving - ook voor vogels. Om dit te stimuleren, reikt Vogelbescherming tweejaarlijks de Award Natuurinclusief Bouwen & Ontwerpen uit. Een inspirerend initiatief, vindt landschapsarchitecte Marit Janse, die in 2023 de Award won met haar bureau De Urbanisten: “Jullie laten zien dat stedelijke ontwerpen zich goed laten verenigen met meerwaarde voor de natuur.”

MARIT JANSE

Hoe gaat het met natuurinclusief bouwen in Nederland?

“Als je kijkt naar nieuwbouw gaat het best goed. Wij zien dat al veel gemeenten en ontwikkelaars als voorwaarde in hun opdracht meenemen dat het natuurinclusief moet zijn. Wat minder goed gaat is de herinrichting van onze openbare ruimte: die is vaak nog erg gericht op de mens, op gemak en comfort - lees: de auto. Die ruimte moet veel rigoureuzer worden ingericht voor dieren. Wij hebben daarom in de eerste plaats een landschappelijke benadering van steden: bij welk lokaal ecosysteem kan je aansluiten?”

Wat hebben jullie bereikt op dit vlak afgelopen jaar?

“Bij ons ontwerp voor de Rotterdamse Keilehaven - waarmee we de Award wonnen - zijn we uitgegaan van het rivierenecosysteem van Rotterdam. In het oude, versteende havenbekken hebben we een getijdenpark ontwikkeld waar eb en vloed weer vrij spel hebben. We creëerden verschillende getidenterrassen waar een diversiteit aan vegetatie kan groeien. Dan volgen als vanzelf insecten en waterorganismen zoals vissen en weekdieren. Dat rijke voedselaanbod trekt weer vogels aan; denk aan futen en aalscholvers, maar ook de ijsvogel heeft hier weer een plek. Zo ontwikkelt zich

een nieuw ecosysteem midden in de stad, waarin vervolgens mensen prettig kunnen wonen, werken en recreëren.”

Hoe zie jij de rol van Vogelbescherming?

“Jullie Award is inspirerend: voor het publiek maar ook voor andere bureaus. Jullie laten zien dat stedelijke ontwerpen zich goed laten verenigen met meerwaarde voor de natuur. Daarbij sluiten jullie aan bij de liefde voor vogels: mensen vinden het fijn om vogels in

hun omgeving te hebben. Dat je dat als startpunt neemt om een bredere biodiversiteit te ontwikkelen, is een goede strategie. Daarnaast vind ik het prettig dat we bij jullie terecht kunnen voor advies. Wij toetsen onze ecologische kennis graag bij Vogelbescherming.”

Heb je nog een tip voor ons?

“Blijf de goede voorbeelden delen, zodat veel meer ontwerpers kennis ontwikkelen over het creëren van goede biotopen.” ■

KEILEHAVEN

Gat in de dijk voor
meer getijdenatuur

‘HOLWERD AAN ZEE’ NOG IN DE RACE

Een fantastische droom, geboren aan een keukentafel in het Friese plaatsje Holwerd. Wat als we een gat in de dijk maken waardoor er weer getijdewerking mogelijk is, wat heel goed is voor de natuur en ook meer recreatie mogelijk maakt. Dit idee – Holwerd aan Zee – zou meteen een impuls kunnen geven aan het dorp waar toeristen al te vaak voorbijgaan op weg naar Ameland. Vogelbescherming sprong graag in op dit visionaire plan van de dorpsbewoners, vanwege de mogelijkheid om de kwetsbare natuur en vogels van het Waddengebied te ondersteunen.

Holwerd aan Zee past in de filosofie van Vogelbescherming om de vele harde overgangen in Nederland te verzachten, zoals in het IJsselmeer en bij het Haringvliet. Juist bij natuurlijke dynamiek tussen zout en zoet floreert de natuur. Het plan Holwerd aan Zee kende ondertussen een behoorlijk aantal ‘ups & downs’. In 2023 werd verder gewerkt aan het mogelijk maken van het plan, nadat eind 2022 werd gekozen om verder te gaan met een ‘natuurvariant’: wel een getijdemeer met natuurlijke dynamiek, maar geen boten die vanaf de Waddenzee het land in kunnen steken.

Succesvol lobbytraject

Dankzij een succesvol lobbytraject in de provincie bleef Holwerd aan Zee in 2023 gelukkig in de race om ook echt uitgevoerd te worden, al ontbreekt nog een deel van de financiering. Veel mensen en partijen, ook binnen de overheid, zijn enthousiast over die dubbelfunctie van ‘het gat in de dijk’: meer

natuur en meer toerisme voor Holwerd. De Nationale Postcode Loterij ondersteunde het plan eerder al ruimhartig.

Zorgen zijn er ook geweest, zoals over de totale kosten, de technische haalbaarheid van een getijdemeer en over het omzetten van landbouwgrond naar natuur. Hoewel meerdere boeren uit het gebied voorstander van het project zijn, wordt door landbouworganisatie LTO vooral dat laatste punt naar voren gebracht. Vogelbescherming zal ook in 2024 alles op alles zetten om Holwerd aan Zee tot een goed einde te brengen, want zelden was er een plan met zoveel lokaal draagvlak en wordt er zo goed samengewerkt tussen bewoners, boeren, natuurorganisaties en de toeristische sector. Die maatschappelijke impact heeft het project al gehad. Of er een positieve impact op de Waddennatuur op te tekenen valt, moet de komende jaren duidelijk worden. Het blijft een spannend project. ■

RESULTATEN 2023

Waddenzee

In 2023 werd bekend dat het succesvolle programma Wij & Wadvogels daadwerkelijk een vervolg krijgt (‘fase twee’). Zowel het ministerie van LNV als het Waddenfonds zeggen miljoenen euro’s toe. Het programma bestaat uit drie onderdelen: 1) fysieke maatregelen door aanleg en inrichten van nieuwe locaties voor allerlei soorten vogels en/of versneld herstel van bestaande locaties, zowel binnen- als buitendijks. Deze maatregelen leiden veelal tot ander beheer. 2) Gedragsverandering door mensen bewust te maken van de negatieve gevolgen van verstoring. 3) Kennis vergaren en uitwisselen door het goed meten van de effectiviteit van maatregelen.

Goed nieuws was ook dat ook spieringvisserij in de Waddenzee niet meer is toegestaan dankzij een juridische procedure van Vogelbescherming (zie ook hoofdstuk 6 Lobby & juridisch).

WADDENZEE GRONINGEN

LEPELAARS IN HET WADDENGEBIED

Delta

- We zetten belangrijke stappen met het Actieplan Deltanatuur Zuidwestelijke Delta 2050. Het Actieplan is een initiatief van Vogelbescherming, in samenwerking met alle betrokken overheden en natuurorganisaties. Dit ambitieuze plan moet leiden tot herstel van vogelpopulaties in de Delta. Diverse maatregelen uit het plan zijn al uitgevoerd, zoals de aanleg van nieuwe schelpenstrandjes als broedplekken voor kwetsbare kustvogels. Bovendien neemt de provincie Zeeland delen van het plan over in haar Gebiedsprogramma Landelijk Gebied.
- Vogels beschermen is een zaak van een lange adem. Dat bewijst de Hedwigepolder. Vele jaren van bestuurlijk geharrewar gingen vooraf aan dit afgesproken natuurherstel in de Westerschelde. In 2023 bleek het ondergelopen gebied zoals verwacht een trekpleister voor trekvogels te zijn.
- Vogelbescherming en andere natuurorganisaties hebben zich sterk gemaakt voor een natuurlijker Haringvliet, met steun van het Droomfonds van de Nationale Postcode Loterij, inspelend op ‘kierbesluit’ waarbij de Haringvlietssluisen af en toe op een kier gezet worden. Gebieden zijn hersteld en verbeterd voor vogels én er zijn mogelijkheden bedacht om grote groepen mensen daarvan te laten genieten zonder te verstoren. Het allerlaatste project werd in 2023 afgerond: een uitkijktoren in het water bij de Hitsertse kade. Een namenwedstrijd gaf in 2024 uitsluitsel over de naam van deze prachtige plek: Tureluur.

WetlandWachten

Kortere lijntjes tussen onze vrijwilligers en handhavers: met dat doel hebben we drie regiobijeenkomsten georganiseerd voor WetlandWachten, medewerkers van provincies, handhavingsinstaties en anderen die zich bezighouden met verstoring en handhaving. Deelnemers beoordeelden de bijeenkomsten als zeer nuttig. In Zeeland werd een onderzoek afgerond door een stagiaire van Vogelbescherming naar de rol die handhavers spelen en zouden moeten spelen bij het voorkomen van verstoring.

WETLANDWACHT ERIK KONING

IJsselmeer

Samen met vissers, wetenschappers en andere stakeholders heeft Vogelbescherming overleg gevoerd over een toekomstbestendige visserij op het IJsselmeer: hoe kunnen we het ecosysteem beschermen zonder dat we elkaar steeds bij de rechter moeten treffen? Dit overleg was hard nodig omdat het Actieplan verduurzaming IJsselmeervisserij van het ministerie van LNV niet leidde tot concrete stappen. Uit ons overleg kwamen gezamenlijke concrete aanbevelingen voor een ‘visplan nieuwe stijl’ dat in 2024 van start gaat. Hiermee is het project Verstandig vissen afgerond.

Noordzee

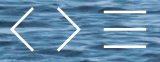
Voor het eerst zijn windmolens op zee voor vier uur stilgezet. Reden daarvoor was de verwachte massale vogeltrek boven de Noordzee. Zo kregen de vogels een veilige doortocht. Een en ander is een uitvloeisel van de afspraken in het Noordzeeakkoord, waar Vogelbescherming een actieve partij in is.

DRIETEENSTRANDLOPERS

AALSCHOLVERS IN HET IJSSELMEER

Meer grote karekieten in Nederland

De grote karekiet, een van de zeldzaamste broedvogels van Nederland, had in 2023 een goed jaar. De aantallen broedparen in de belangrijkste broedgebieden zijn wat gestegen ten opzichte van het jaar ervoor.

Ook buiten die ‘bolwerken’ vestigden zich meer grote karekieten. Hiermee zet de trend van een licht herstel van de populatie van deze Rode Lijst-soort door. Dit komt voor een belangrijk deel op conto van het ‘Beschermingsproject Grote Karekiet’, dat Vogelbescherming uitvoert met vele partners en dankzij ruimhartige financiële steun van leden en fondsen. Vasthoudendheid loont als het om natuurbescherming gaat.

De grote karekiet staat al lang op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels. Om de achteruitgang van de populatie te stoppen én te keren coördineert Vogelbescherming sinds 2015 een beschermingsproject voor deze soort. Daarvoor wordt het leefgebied verbeterd, het draagvlak voor herstel van moeras en rietkragen vergroot en onderzocht of de genomen beschermingsmaatregelen werken. Het beschermingswerk startte in 2016 in twee kerngebieden voor de soort: de Noordelijke Randmeren en Oostelijke Vechtplassen. De populaties in deze kerngebieden moeten de basis vormen voor groei en herstel van de populatie van de grote karekiet daarbuiten.

Het aantal territoria van de grote karekiet in Nederland is in 2023 minimaal 10 procent toegenomen ten opzichte van 2022, waarmee de licht stijgende trend van de laatste jaren zich voortzet. Het aantal territoria in 2023 in heel Nederland wordt geschat op 100-130; in 2022 waren dat er 95-110.

Het broedsucces van de grote karekiet wisselt van jaar tot jaar, maar was in 2023 redelijk goed met 2 tot 3 uitgevlogen jongen per nest, al blijven predatie door bijvoorbeeld ratten en zomerse stormen problematisch. Maar de positieve populatietrend van de afgelopen jaren zet dus door in 2023. Als deze gemiddelde groei zo doorgaat, kan de populatieomvang rond 2030 circa 100 paar in de kerngebieden bedragen, waarmee het door Vogelbescherming gewenste landelijke doel van 130 paar bereikt kan worden. De strijd is dus nog niet gestreden, alle hulp is nog meer dan welkom, maar we zijn op de goede weg.

Een effectieve maatregel om het leefgebied van de grote karekiet – stevige rietkragen aan open water – te herstellen, is het aanbrengen van rasters van gaas, die op steeds meer locaties worden geplaatst. Hiermee wordt voorkomen dat vooral de sterk toegenomen grauwe ganzen en andere watervogels de rietkragen te veel aanvreten. ■

VOORUITBLIK 2024

- Vogelbescherming gaat **DE OVERHEID MOTIVEREN** om natuurbescherming beter in acht te nemen bij vergunningverlening voor visserij in het IJsselmeer, het Waddengebied en de Zuidwestelijke Delta. Mogelijk door middel van rechtszaken. Te vaak wordt visserij toegelaten omdat deze vergunningsvrij is, of omdat onvoldoende wordt getoetst aan de Wet natuurbescherming. De rechtszaak over de spieringvisserij in 2023 was een ‘goed’ voorbeeld van vergunningen die niet verleend hadden mogen worden.
- We blijven ons inzetten voor **BETERE NATURA 2000-BEHEERPLANNEN** van grote wateren zoals de Waddenzee, de Deltawateren en het IJsselmeergebied. De beheerplannen die Rijkswaterstaat hiervoor heeft opgesteld, hebben nog niet geleid tot herstel van de vogelpopulaties. Toch worden ze aan het eind van de looptijd ongewijzigd verlengd. Wij hebben hiertegen bezwaren ingediend voor de Waddenzee, Noordzeekustzone en de Zuidwestelijke Delta. De beslissing op bezwaar wordt begin 2024 verwacht. Afhankelijk daarvan zullen we kijken of een gang naar de rechter nodig is. Ook kijken we of dit voor het IJsselmeer nodig is.
- We zijn als adviseur betrokken bij het natuurherstelprogramma voor de grote wateren van het Rijk (PAGW). Onder meer om effecten van gebruik (vergunningverlening) op natuurherstel te agenderen en bestuurlijk lastige dossiers aan te jagen, zoals natuurherstel in de Westerschelde. Vanwege onze expertise zijn we door het Rijk gevraagd om bij te dragen aan de **PREVERKENNING VOGELS EN VIS** in de Zuidwestelijke Delta. Dit is een systeemanalyse met het oog op (herstel)maatregelen in de PAGW.
- Dankzij giften kunnen we in 2024 twee mooie herinrichtingsprojecten uitvoeren uit het **ACTIEPLAN DELTANATUUR ZUIDWESTELIJKE DELTA**. Het tweede deelgebied van het Noordervroon zal ingericht worden voor kustbroedvogels, nadat het eerste herinrichtingsproject van het Noordervroon succesvol is gebleken. Ook zal een eiland in de Dintelse Gorzen een make-over krijgen en weer geschikt worden gemaakt voor onder andere visdieven om er te broeden.

GROTE KAREKIET

Mette Vreeken

‘Bij drie verkiezingen hebben we ons hard gemaakt voor vogels’

Lobby is voor Vogelbescherming een belangrijk instrument. Door onze kennis te delen met politici, beleidsmakers en bestuurders, proberen we hen te bewegen om de belangen van vogels mee te nemen in plannen en beleid. 2023 was een uitdagend jaar, met een vastgelopen Landbouwakkoord en een gestrand kabinet. Maar onze lobby heeft vruchten afgeworpen, vertelt Mette Vreeken, lobbyist bij Vogelbescherming.

RESULTATEN 2023

Behalve de hiernaast genoemde resultaten zijn er ook lobbyresultaten van Vogelbescherming in andere delen van dit Impactverslag te lezen, zoals in hoofdstuk 5 over Natuur. De provincie Zeeland neemt enkele belangrijke onderdelen van het **ACTIEPLAN DELTANATUUR ZUIDWESTELIJKE DELTA 2050** over in haar provinciale Gebiedsprogramma Landelijk Gebied. En in 2023 ontwikkelde de **HEDWIGEPOLDER** zich tot vogelparadijs, na een decennium politiek-bestuurlijk soebatten én de vasthoudendheid van Vogelbescherming.

“Veel kostbare tijd ging in 2023 verloren om kwetsbare natuur te beschermen. Eerst lukte het de betrokken partijen niet om na lange onderhandelingen tot een plan voor de landbouwtransitie te komen. En toen het kabinet vervolgens aan zet was, is het gevallen. Dat laatste betekende wel dat er dit jaar niet twee maar drie verkiezingen waren: voor Provinciale Staten, Waterschappen én de Tweede Kamer. En daar hebben we zo veel als mogelijk invloed op uitgeoefend in het belang van vogels en hun leefgebied.

Dat deden we bijvoorbeeld door input te geven aan politieke partijen voor hun verkiezingsprogramma's. We gaven advies aan programmacommissies of dienden amendementen in op conceptprogramma's. Vaak in samenwerking met leden en vrijwilligers van Vogelbescherming die lid

zijn van een politieke partij. Zo hebben we meerdere programma's kunnen vergroenen met onze ideeën, bijvoorbeeld met een grondbank voor boeren, het Aanvalsplan Grutto of Basiskwaliteit Natuur.”

Aanvalsplan Grutto

“Maar ook buiten de verkiezingen om hebben we veel gedaan. We nodigden de minister voor Stikstof en Natuur, Van der Wal, uit voor een werkbezoek aan een weidevogelgebied, om met haar het belang van vogelvriendelijke landbouw te bespreken. Meer concreet, het lukte ons om het Aanvalsplan Grutto in het Nationaal Programma Landelijk Gebied te krijgen.”

EU-Natuurherstelwet

“En we hebben veel aandacht gevraagd en gekregen voor de Europese Natuurherstelwet, onderdeel van de Green

Deal. We hebben vooral geprobeerd om, samen met andere natuurorganisaties, de feiten en de fabels van elkaar te scheiden. Er werd veel onwaars verkondigd in Nederland over deze wetgeving. De beslismomenten in de EU zijn altijd talrijk en er zijn veel spelers bij betrokken: het Parlement met speciale commissies, de landen en de Europese Commissie. In 2023 kwam de inmiddels sterk afgezwakte Natuurherstelwet er nog niet doorheen; daar werken we in 2024 aan verder. Deze Natuurherstelwet biedt zeker nog kansen om het verlies aan planten en dieren in de EU te stoppen door het herstellen van ecosystemen. Het is in 2024 aan de Europese Raad van Ministers om deze wet definitief goed te keuren zodat de lidstaten aan de slag kunnen. Als dat lukt, zal Vogelbescherming zich inzetten voor een goede uitvoering in Nederland.” ■

VOORUITBLIK LOBBY 2024

De overheid geeft nu veel **VISSERIJVERGUNNINGEN** uit die ingaan tegen het **NATUURBESCHERMINGSRECHT**. We proberen dit te stoppen. Dat is ook goed voor vissers, want een gezonde natuur zorgt ervoor dat er ook in de toekomst nog te vissen valt.

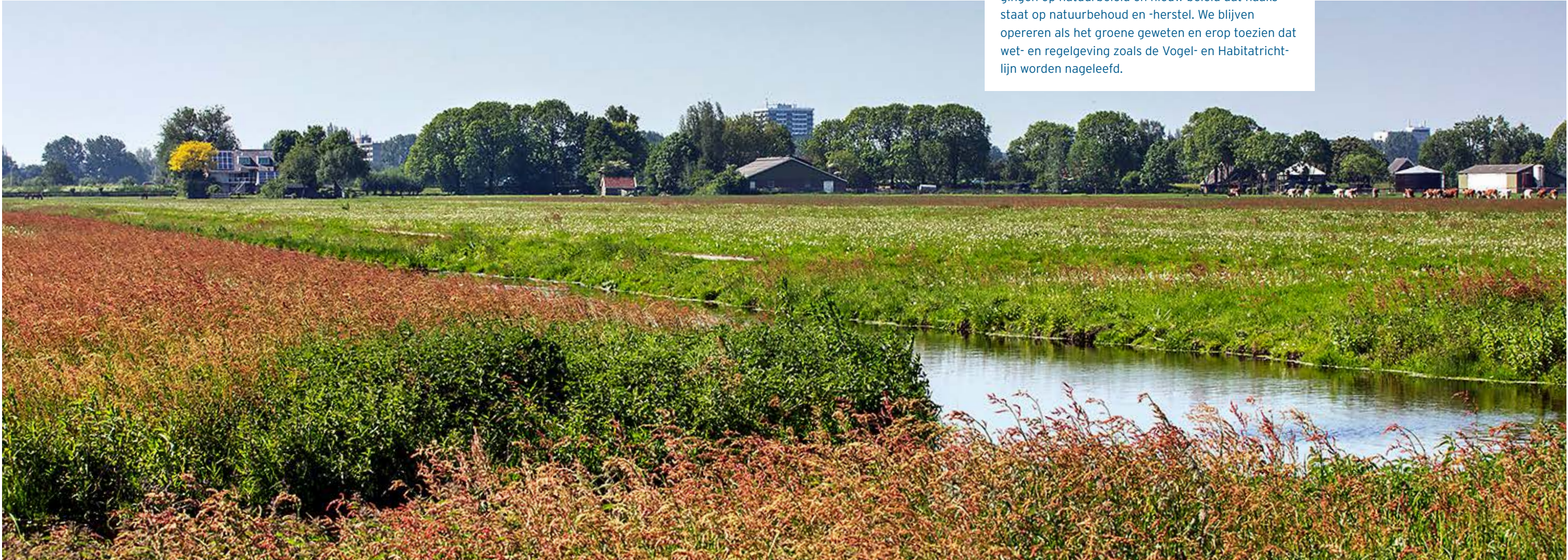

Vogelbescherming gaat zich bij de overheid hard maken voor de **GRONDPOSITIE VAN BOEREN**. Landbouwgrond is nu vaak te duur voor boeren die natuurinclusief willen werken. We sporen het kabinet aan om grond van stoppende boeren actief op te kopen en af te waarden voor extensief gebruik, om de impasse in de landbouwtransitie te doorbreken.

Een speerpunt vormen ook de langjarige beheerscontracten voor boeren die bijvoorbeeld meedoen aan het **AANVALSPAN GRUTTO**. Door contracten te verlengen van 6 naar tenminste 12 jaar, geven we deze boeren de noodzakelijke langjarige zekerheid.

Tijdens de formatie zetten we ons in voor het behoud van het **NATIONAAL PROGRAMMA LANDELIJK GEBIED** en de financiering hiervan, het voorkomen van bezuinigingen op natuurbeleid en nieuw beleid dat haaks staat op natuurbehoud en -herstel. We blijven opereren als het groene geweten en erop toezien dat wet- en regelgeving zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn worden nageleefd.

‘Mijn hoop is op jullie gevestigd’

Om het geluid van vogels en natuur bij de Nederlandse overheid krachtig te laten klinken, trekt Vogelbescherming vaak op met andere groene organisaties, zoals de koepel van De Natuur en Milieufederaties. Annie van de Pas, directeur van De Natuur en Milieufederaties blikt terug op het verslagjaar 2023 en onze gemeenschappelijke lobby-inspanningen voor natuur.

Annie van de Pas

Hoe ziet de samenwerking tussen de landelijke koepel van De Natuur en Milieufederaties en Vogelbescherming eruit?

“Gezamenlijk proberen we de landelijke overheid de goede kant op te sturen als het gaat om de natuur. Dat doen we veelal binnen het kader van de Groene11, waarin intussen 13 natuur- en milieuorganisaties samenwerken. Bij specifieke dossiers trekken we nog nauwer op, zoals rondom de natuurinclusieve energietransitie, of het Nationaal Programma Landelijk Gebied van de rijksoverheid.”

Hoe bevalt dat?

“Jullie hebben een stevig en creatief lobbyteam waarmee het goed samenwerken is en daarmee heeft Vogelbescherming een enorme toegevoegde waarde binnen de Groene11, ook omdat jullie veel oppakken. Ik was ook erg te spreken over onze gezamenlijke oproep richting de politiek om een actieve grondpolitiek te voeren, door jullie geïnitieerd. Er loopt nu veel stuk op het gebrek aan regie van de overheid als het om grond gaat. Als de overheid meer landbouwgrond van stoppende boeren aankoopt, geeft dat meer mogelijkheden om de landbouw in Nederland duurzamer te maken en daarmee toekomstbestendig. Dan krijgen boeren ook langjarig perspectief.”

Wat waren de gezamenlijke resultaten van onze lobbyinspanningen?

“De vraag daarbij is waar je de lat legt. Het kabinet Rutte IV had een enorm budget uitgetrokken voor de landbouwtransitie, er was een minister voor Natuur

en Stikstof benoemd. Toen leek het de goede kant op te gaan. Kijk je nu, begin 2024, dan zie je vooral een impasse, nog eens versterkt door de val van het kabinet en de moeizame formatie. Dus, alles is nog lang niet in kannen en kruiken als het om natuur en milieu gaat in Nederland. We hebben de politiek dan ook niet aan een touwtje. Wat we wel hebben bereikt, is het laten landen van het begrip ‘Basis-kwaliteit Natuur’ bij de overheid, een concept van Vogelbescherming over het verhogen van de natuurkwaliteit buiten de officiële natuurgebieden.”

“En met een groep van vijf organisaties – Natuurmonumenten, LandschappenNL, Natuur & Milieu, De Natuur en Milieufederaties en Vogelbescherming – zijn we voor wat betreft het landelijk gebied de afgelopen jaren ook een heel duidelijke gesprekspartner geworden waarmee zaken valt te doen. Op die manier zijn we nu heel duidelijk in beeld bij zowel de politiek als bij de ambtelijke organisatie. Die toegang hebben, is op zichzelf al pure

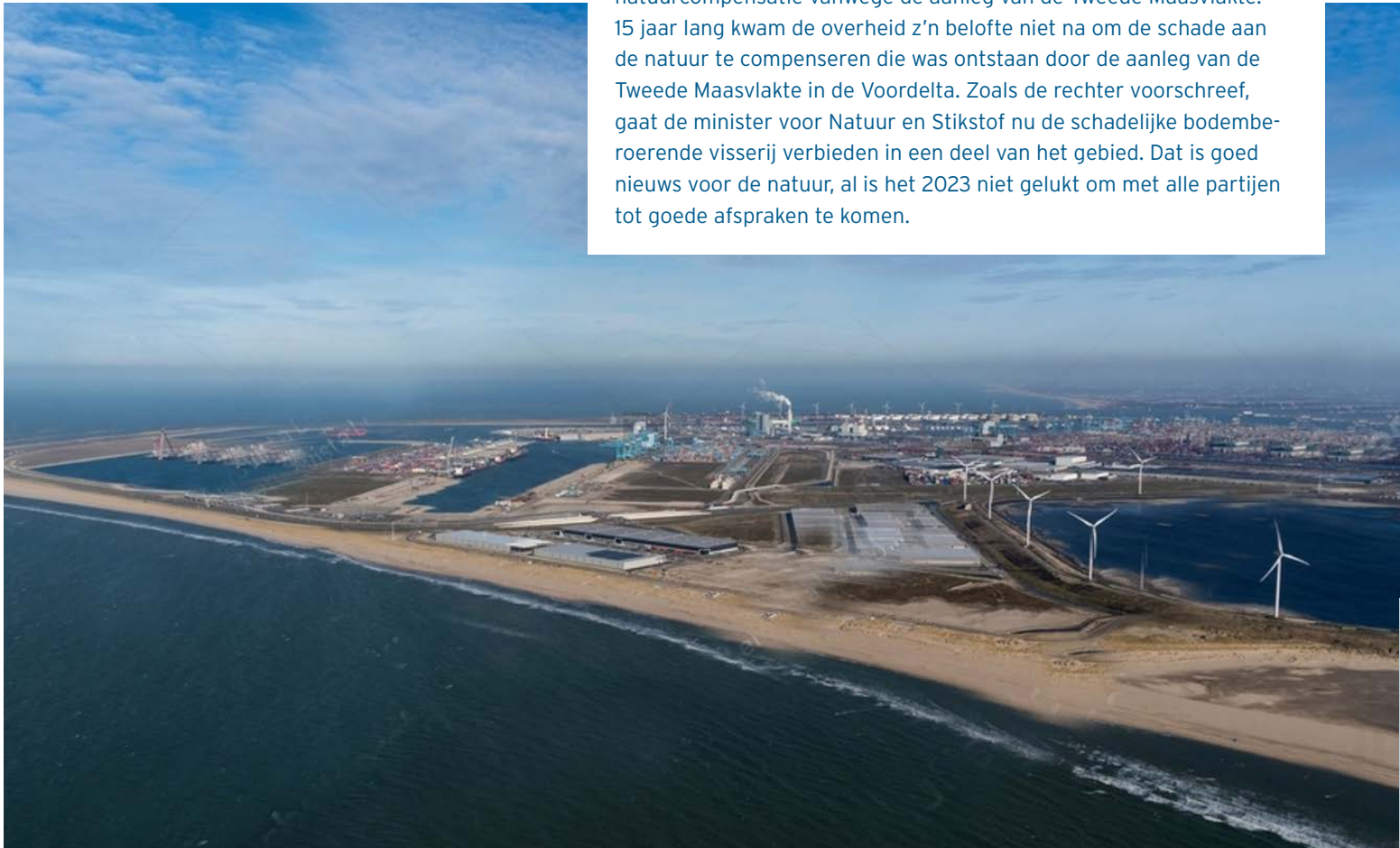
winst. Hoe het verder gaat, kunnen we nu uiteraard nog niet voorspellen.”

Wat kan Vogelbescherming beter doen?

“De wisselingen van directeur helpen niet als het gaat om beleidsbeïnvloeding, want daarbij is continuïteit natuurlijk een factor. Ik hoop en verwacht dat de nieuwe directeur, Karsten Schipperheijn, weer volop kan bijdragen om het geluid van de natuur te laten horen. Daarin moeten we naar mijn mening ook zoveel mogelijk gezamenlijk optrekken als natuurorganisaties en ook met andere maatschappelijke partijen coalities aangaan, zoals bij de actie #nietzonder-natuur waar jullie een belangrijke rol in hebben gespeeld. Mijn hoop is daarbij ook op Vogelbescherming gevestigd als het gaat om ervoor te zorgen dat we niet de profilering van de eigen organisaties het zwaarst laten wegen, maar ons gemeenschappelijke doel. De beroerde toestand van de natuur vraagt daarom. Maar uiteraard, *no pressure*.” ■

JURIDISCH 2023

Compensatie aanleg Tweede Maasvlakte

Vogelbescherming heeft samen met zes andere natuurorganisaties een rechtszaak gewonnen tegen de Nederlandse overheid rondom de natuurcompensatie vanwege de aanleg van de Tweede Maasvlakte. 15 jaar lang kwam de overheid z'n belofte niet na om de schade aan de natuur te compenseren die was ontstaan door de aanleg van de Tweede Maasvlakte in de Voordelta. Zoals de rechter voorschreef, gaat de minister voor Natuur en Stikstof nu de schadelijke bodembe-roerende visserij verbieden in een deel van het gebied. Dat is goed nieuws voor de natuur, al is het 2023 niet gelukt om met alle partijen tot goede afspraken te komen.

Geen afschot van ganzen rondom Overijsselse Natura 2000-gebieden

De rechtbank Overijssel heeft in 2023 de ver-gunning vernietigd die de provincie Overijssel verleende voor ganzenafschot in en rond be-schermden Natura 2000-gebieden in het voorjaar en de zomer. De provincie heeft niet kunnen aantonen dat negatieve effecten op de broed-vogels in deze gebieden met zekerheid zijn uitgesloten. De uitspraak is onderdeel van een reeks juridische overwinningen rond ganzenaf-schot: uit deze uitspraak blijkt opnieuw dat de rechter streng meekijkt naar het effectenonder-zoek dat aan zo'n vergunning ten grondslag ligt. De uitspraken bieden ook duidelijkheid voor andere provincies; voor afschot in en bij Natura 2000-gebieden is in beginsel een Natura 2000-vergunning en een zorgvuldige en adequate passende beoordeling vereist.

Spieringvisserij in de Waddenzee

De rechtbank Midden-Nederland heeft in 2023 het beroep van Vogelbescherming tegen de spieringvisserij in de Waddenzee gegrond verklaard. De vergunningen voor de betrokken vissers zijn vernietigd en daarmee is het definitief niet meer toege-staan te vissen op spiering. Dat is goed nieuws voor het herstel van de spiering-populatie en de visetende vogels die spie-ring eten. Helaas is de rijksoverheid in beroep gegaan tegen deze uitspraak. We vertrouwen erop dat de Raad van State het hoger beroep ongegrond zal verklaren.

KOLGANZEN

VOORUITBLIK 2024

Omgevingswet

Na vele jaren uitstel trad op 1 januari 2024 de Omge-vingswet in werking. Daardoor behoefde de website van Vogelbescherming een groot aantal aanpassin-gen. Zo kunnen geïnteresseerden in onze online Vogelgids onder meer per vogel terugvinden welke algemene en welke bijzondere beschermingsregels voor die soort gelden. Die onderdelen zijn nu volledig geactualiseerd. In 2024 krijgt een breder publiek nog meer handvatten om mee te helpen bij de bescher-ming van vogels via een geheel herziene versie van het boek Vogels en de Wet.

Vervolg van de lopende juridische procedures

Vogelbescherming voert verschillende procedures die in 2024 een vervolg krijgen.

De belangrijkste lopende procedures:

- Hoger beroep tegen de uitspraak van de recht-bank over het Natura 2000-gebied Bruine Bank op de Noordzee. Volgens ons is het gebied voor te weinig vogelsoorten aangewezen.
- Procedures over de verlenging van de beheer-plannen voor de grote wateren (Waddenzee, Noordzeekustzone en Deltawateren). Die proce-dures gaan over activiteiten die volgens ons ten onrechte in het beheerplan zijn vrijgesteld van de Natura 2000-vergunningplicht.
- Procedure over de garnalenvisserij in Natura 2000-gebieden die wij samen met andere natuurorganisaties voeren, omdat niet is voldaan aan de wettelijke vereisten voor het toestaan van de activiteit in deze gebieden.
- Procedure tegen de aanleg van een zonnepark in Drenthe op een locatie die belangrijk foerageer-gebied en rustgebied is voor toendrarietganzen, waarbij ten onrechte niet is vereist dat er mitiga-tie/compensatie plaatsvindt van het gebied dat verloren gaat door de aanleg van het zonnepark.

Vogels zijn grenzeloos

Vogelbescherming is onderdeel van BirdLife International. BirdLife International heeft 122 Partners over de gehele wereld. Ons internationale werk vormt een belangrijke pijler binnen de strategie van Vogelbescherming, alleen al omdat veel vogelsoorten zich niets aantrekken van mensengrenzen. Vogelbescherming richt zich internationaal op de Oost-Atlantische vogeltrekroute, waaraan ook Nederland ligt. We onderhouden daarnaast ook warme banden met de natuurorganisaties van het Caribisch deel van het Nederlands Koninkrijk – dat zijn de drie landen (Curaçao, Aruba en Saba) en drie ‘bijzondere’ gemeenten (Bonaire, Sint Maarten en Sint Eustatius).

RESULTATEN 2023

Steun BirdLife

Een zeer belangrijk onderdeel van ons werk is de ondersteuning van een aantal BirdLife Partners in Afrika langs de Oost-Atlantische trekweg van vogels. Dit houdt in dat deze organisaties financiële steun krijgen, waarmee er in ieder geval een minimum aan stabiliteit is gegaran-deerd. Daardoor kunnen zij zich richten op het beschermen van vogels. Daarnaast geven we advies over hoe je een organi-satie runt. Ook dragen we bij met kennis en geld als het gaat om concrete vogel-beschermingsprojecten. In 2023 hebben we een speciale bijeenkomst georgani-seerd om de samenwerking tussen Noord-Afrikaanse partners te bevorderen (Mauritanië, Marokko, Tunesië en Egypte). Belangrijk onderwerp was het uitwisselen van kennis over de rol van oases voor trekvogels.

Small grants-fonds

Vogelbescherming beheert ook een small grants-fonds waar Afrikaanse BirdLife Partners een klein voorstel voor kunnen indienen. Hiermee kunnen Partners projecten starten – vaak is de eerste stap, het verkrijgen van financiering, voor hen het moeilijkst – en de resultaten helpen hen om andere donoren te interesseren, wat al in Senegal en Ivoorkust gebeurde. Kleine projecten zijn er in zes landen langs de flyway, met de laatste in Ivoor-kust (verbeterd beheer van een klein natuurgebied – Ehotilé Eilanden) en Guinee-Bissau (een beheerplan voor een voor de grutto belangrijk gebied in de regio Mansoa).

Hulp voor Portugal

Vogelbescherming steunt de Portugese BirdLife Partner SPEA. SPEA is met onder meer steun van de leden van Vogelbescherming samen met andere natuurorganisaties de strijd aangegaan tegen een groot internationaal vliegveld in de monding van de Taag. Op de beschermde plek bivakkeren vele, vele vogels, waaronder doortrekkende grutto's uit Nederland. De meest schadelijke locatie is inmiddels als optie komen te vervallen. Een minder slechte, maar nog niet ideale plek kwam ervoor in de plaats: Campo de Tiro de Alcochete. Ook heeft SPEA goed beschermingswerk geleverd met Nederlandse steun in andere kustge-bieden die belangrijk voor trekvogels zijn.

Great Green Wall

Een manier om onze impact te vergroten is door samen met anderen aan de slag te gaan. Een belangrijke partner daarin is voor ons de Pan African Agency of the Great Green Wall. Het doel van deze orga-nisatie is verwoestijning in de Sahel tegen te gaan door duurzame landbouwpraktij-ken en habitat herstel te bevorderen met lokale bevolking. Onze samenwerking heeft tot doel de aandacht voor natuur binnen het initiatief te vergroten en de impact ervan op biodiversiteit te meten.

Birds, Bees & Business

In het verslagjaar vonden ook de allerlaat-ste activiteiten plaats van het door de Nationale Postcode Loterij gefinancierde project Birds, Bees & Business (zie birdsbeesbusiness.nl) en werden resulta-ten gedeeld op de Global Shea Alliance conferenties in Europa en Afrika. Dankzij de gulle steun van de leden is het moge-lijk om een aantal belangrijke activiteiten ter plaatse in Burkina Faso voort te zet-ten. Intussen zijn ook de eerste stappen genomen voor een vervolg.

Simultaantelling

Trekvogels beschermen heeft zin als uitgegaan wordt van de gehele populatie van een soort. Om de aantallen van die populaties in beeld te brengen, vindt driejaarlijks een internationale simultaan-telling plaats langs de hele flyway (van Noorwegen tot en met Zuid-Afrika), gecoördineerd door Sovon en mede-gefinancierd door Vogelbescherming; BirdLife International en BirdLife Partners spelen een belangrijke rol in de uitvoe-ring. In 2023 vond opnieuw een telling plaats, waarvan in 2024 de resultaten bekend worden, net als de analyse ervan.

ZOUTPANNEN MAROKKO

GRUTTO'S

SAHEL

SHEABOOM

GIERZWALUW

OIEVAAR

Vogelbescherming actief op de Nederlandse Cariben

Vogelbescherming staat natuurbeschermingsorganisaties op alle zes de eilanden van de Nederlandse Cariben bij met raad en daad. Dit kan zijn in de vorm van financiële steun, hulp in lobby, of het delen van kennis en van netwerkcontacten. Vogelbescherming heeft geen eigen doelen op de eilanden. Immers, de lokale natuurbeschermers weten zelf het beste waar behoefte aan is.

Saba en Sint Eustatius zijn helaas ook niet ongerept. De roodsnavelkeerringvogels broeden er in spleten en hopen op steile kliffen. Uit onderzoek blijkt dat er al jaren te weinig jongen grootkomen omdat er veel eieren door ratten worden opgegeten en op Saba ook veel jongen door vooral katten.

Om vis te halen voor de jongen vliegen roodsnavelkeerringvogels enorme afstanden, tot wel 950 kilometer van de kolonie. In sommige jaren brengen de ouders te weinig voedsel aan voor de jongen, waardoor het broedsucces laag is. Overbevissing speelt hierin een rol, maar ook El Niño, waardoor de zeewater-temperatuur te hoog wordt. Structurele opwarming van het zeewater door klimaatverandering is een reële bedreiging voor de keerringvogels, want daardoor veranderen verspreiding, aantallen en beschikbaarheid van vispopulaties. Andere zorgen zijn de bouw van windparken en de mogelijkheid dat vogelgriep ook bij deze soort toeslaat.

Om vogels te beschermen moet je weten hoe. Een nieuw beschermingsplan speciaal voor deze soort dat met hulp van Vogelbescherming is opgesteld, helpt daarbij. Alle kennis die er is over ecologie en bescherming van de roodsnavelkeerringvogel is daarin verzameld, compleet met actiepunten. Om het grootste probleem van de keerringvogels aan te pakken, is het advies om zoveel mogelijk verwilderde katten weg te vangen en te steriliseren, wat nu hopelijk voortvarend ter hand wordt genomen.

Onderzoeksvragen zijn er ook nog. Om die te beantwoorden zijn onder meer roodsnavelkeerringvogels op zowel Saba als eerder op Sint Eustatius uitgerust met GPS-loggers, mede dankzij Vogelbescherming, om zo in kaart te brengen waar de vogels heen vliegen om voedsel te zoeken. Ook wat ze precies eten wordt onderzocht. Met alle kennis die wordt opgedaan, én de grote wens van lokale natuurbeschermers en inwoners om de vogels waar zij zo trots op zijn te beschermen, móet het lukken om de roodsnavelkeerringvogel te behouden. ■

Naast de genoemde activiteiten werkt Vogelbescherming niet in de laatste plaats samen met de Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA), een natuurorganisatie die werkt aan onderzoek en natuurbescherming op alle zes de Nederlands Caribische eilanden en die de samenwerking tussen de eilanden probeert te bevorderen. Vogelbescherming ondersteunt de DCNA met (geld voor) trainingen, soortbeschermingsprojecten, fondsenwerving, onderzoek en voorlichting. De DCNA ontvangt ook geld van de Nationale Postcode Loterij. De steun voor vogels is belangrijk omdat de focus van andere internationale natuurbeschermingsorganisaties op de Cariben (en daarmee vaak ook de lokale partijen) vooral is gericht op het mariene ecosysteem.

Monitoring en bescherming

Vogelbescherming is betrokken bij een groot meerjarig vogelmonitoringproject dat wordt geleid door de DCNA, in samenwerking met de natuurbeschermingsorganisaties op de eilanden en met Nederlandse partners.

Op alle zes de eilanden worden gelijktijdig volgens een gemeenschappelijk protocol de landvogels geteld en hun verspreiding onderzocht over de jaren heen. De gege-

vens worden in Nederland geanalyseerd en vervolgens ingezet voor beschermingsdoeleinden.

In 2023 is een groot beschermingsproject gehonoreerd op Sint Eustatius voor de grote kwartelduif, waarbij broedgebied wordt afgerasterd om kaalvraat door geiten te voorkomen. Op Aruba steunt Vogelbescherming de lokale natuurbeschermers met de monitoring en het gebiedsbeheer voor sternkolonies.

Roodsnavelkeerringvogel

Een blikvanger is het werk van DCNA aan de roodsnavelkeerringvogel. Op Saba en Sint Eustatius broedt 25 procent van de wereldpopulatie van deze soort, respectievelijk 1300-1500 paar en 300-500 paar (vs. 20.000 individuen wereldwijd). De flora en fauna van vooral geïsoleerde eilanden is buitengewoon kwetsbaar voor invloeden van buitenaf. Dan hebben we het vooral over het destructieve effect van menselijke kolonisatie. Als mensen zelf al niet de oorspronkelijke dieren opeten, dan introduceren ze huisdieren of vee. En in het kielzog van mensen komen altijd ratten. Die hebben op veel eilanden in de wereld ervoor gezorgd dat veel soorten vogels in hun voortbestaan worden bedreigd of zelfs zijn uitgestorven.

KHADIJA BOURASS

‘Blij met de hulp van Vogelbescherming’

Vogelbescherming Nederland zet zich in voor het versterken van BirdLife International, de wereldwijde koepelorganisatie van 122 vogel- en natuurbeschermingsorganisaties, waar we deel van uitmaken. Dat doen we onder meer via Partnerontwikkeling. Daarvoor is Vogelbescherming de laatste jaren vooral actief in landen die langs dezelfde vogeltrekroute liggen als waar Nederland ook deel van uitmaakt, de zogenaamde Oost-Atlantische vliegroute die vogels volgen vanuit het Arctisch broedgebied naar overwinteringsplekken in het Waddengebied en veel verder langs Afrikaanse kusten, en vice versa. Khadija Bourass is de huidige executive director van GREPOM.

Partnerontwikkeling

In een verder verleden – na de val van de muur – heeft Vogelbescherming veel natuurbeschermingsorganisaties in het oosten van Europa geholpen met het kunnen voldoen aan de vereisten om toe te treden tot het BirdLife Internationalnetwerk. De laatste jaren ligt de focus voor ons internationale werk – en dus ook als het gaat om Partnerontwikkeling – op de Oost-Atlantische vogeltrekroute en dan met name op landen waar de behoefte om zich verder te organiseren het grootst is. Zo was Vogelbescherming bijvoorbeeld betrokken bij de toetreding van het Marok-kaanse GREPOM tot het BirdLife-netwerk, net als dat we aan de basis stonden van het BirdLife-lidmaatschap van AAO in Tunesië en Nature Mauritanie in Mauritanië. Landen die van groot belang zijn voor trekvogels die ook Nederland aandoen.

Heremietibis

Behalve bij de transformatie van GREPOM van een vogelonderzoeksgroep naar een natuurbeschermingsorganisatie, heeft Vogelbescherming in het verleden ook samen met GREPOM projecten uitgevoerd en hebben we met andere internationale partners belangrijk bijgedragen aan het succesvol redden van de heremietibis die met uitsterven werd bedreigd.

Sleutelpositie opgebouwd

Khadija Bourass van GREPOM meldt dat het de organisatie intussen voor de wind gaat. “We zijn al een flink aantal jaren in Marokko een belangrijke speler als het gaat om het behoud van de biodiversiteit en worden beschouwd als dé organisatie als het gaat om ornithologie en het beheer van wetlands. We hebben bovendien een sleutelpositie doordat we goed samenwerken met de landelijke autoriteiten op het gebied van beheer en behoud van natuur. Ook staan we bekend om onze samenwerking met institutionele organisaties die zich richten op het behoud van biodiversiteit.”

Uitdagingen zijn er ook nog genoeg. “Die gaan vooral over de werving van medewerkers en het binnenhalen van structurele financiering, zodat we ook op de lange termijn een gezonde organisatie blijven.”

Projecten dankzij Vogelbescherming

De ervaringen met Vogelbescherming zijn goed, meldt Khadija. “Meerdere projecten en natuurbeschermingsprogramma's zijn van de grond gekomen dankzij (initieële) financiering door Vogelbescherming. Vogelbescherming heeft zich daarbij altijd goed rekenschap gegeven van de capaciteit en knowhow van onze organisatie en wist wat onze moeilijkheden waren en hoe wij opereerden in het maatschappelijk krachtenveld van Marokko.”

Een mooi voorbeeld noemt ze ook. “Dankzij Vogelbescherming konden we de zoutpannen bij Lixus herstellen, als onderdeel van een programma in meerdere landen rondom de Middellandse Zee. Die wederom in gebruik genomen zoutpannen zijn nu opnieuw een belangrijke plek geworden voor trekvogels, zoals de kluut, om voedsel te vinden en te rusten. Ook de lokale bevolking profiteert van deze mogelijkheid om extra inkomsten te verwerven. Zo werk je aan duurzaam natuurbehoud. Daarnaast heeft Vogelbescherming onder meer geholpen met het opstellen van een strategisch plan dat het mogelijk maakt te prioriteren als het gaat om het beschermen van trekkende kustvogels. We zijn ontzettend blij met de hulp van Vogelbescherming en de manier waarop die wordt gegeven aan een kleinere organisatie zoals de onze.” ■

VOORUITBLIK 2024

1. Vogelbescherming is voor het **INTERNATIONALE BESCHERMINGSWERK** sterk afhankelijk van grote donoren. In 2023 is gewerkt aan een aantal grote aanvragen voor kustvogels in Afrika en de Sahel-regio waarvan in 2024 duidelijk wordt hoe we daarmee verder kunnen gaan.
2. Vogelbescherming zal ook in 2024 het **BIRDLIFE-NETWERK** actief ondersteunen, zowel individuele Partners als het overkoepelende secretariaat.
3. In 2024 blijven we ook de reeks kleinere projecten langs de **AFRIKAANSE KUST** ondersteunen, om BirdLife Partners te helpen concrete acties te ondernemen ten gunste van trekvogels.
4. In 2024 maken we ons ook weer sterk voor de coördinatie en het verbeteren van de bescherming van trekvogels langs de **OOST-ATLANTISCHE TREK-ROUTE** en langs de Great Green Wall.
5. Net als in 2023 blijft Vogelbescherming op de **CARIBEN** de DCNA en de natuurbeschermingsorganisaties op de zes eilanden helpen bij het indienen van vogelgerelateerde projectaanvragen bij het ministerie van LNV, en bij de uitvoering van de gehonoreerde projecten. Verder zullen we via kleine donaties vogelprojecten van de Caribische natuurbeschermers stimuleren.

Vogels beschermen is mensenwerk

Mensen vormen direct en indirect (landgebruik, klimaatverandering) de belangrijkste reden dat vogels en natuur sterk achteruitgaan. Tegelijk zijn mensen ook de sleutel naar oplossingen om de natuur er weer bovenop te helpen. Met een gezonde leefomgeving helpen wij uiteindelijk onszelf natuurlijk ook. Vogelbescherming richt zich op een brede waaier aan doelgroepen. Door mensen in beweging te krijgen, bouwen we aan maatschappelijk draagvlak voor natuurherstel.

VRIJWILLIGERS GROENE BONDGENOTEN

Langs drie hoofdlijnen opereert Vogelbescherming om mensen in te activeren om mee te doen met vogels beschermen.

1. Betrokkenheid verhogen

Vogelbescherming probeert met haar uitingen zoveel mogelijk mensen te bereiken. Dat doen we met aantrekkelijke laagdrempelige informatie. We benadrukken daarbij, afhankelijk van het kanaal en de doelgroep, ook de noodzaak vogels te beschermen. Zo willen we doelgroepen motiveren om óók in actie te komen. Daarvoor bieden we een breed palet aan concrete 'handelingsperspectieven', voor zowel professionals (factsheets, rapporten en bijvoorbeeld de website 'bouwnatuurinclusief.nl') als particulieren (petities, donaties, lidmaatschap, vrijwilligerswerk, het verbeteren van de eigen tuin en balkon, het voorkomen van verstoring).

De Nationale Tuinvogeltelling is een jaarlijks terugkerend evenement waaraan in 2023 140.000 mensen meededen. Door de online campagne Vogelflix konden we ouders van jonge kinderen binnen onze achterban opsporen en hen activeren om mee te doen met de Nationale Tuinvogeltelling. De Vogelflixcampagne is bijna 900.000 keer gezien door zo'n 230.000 mensen uit de doelgroep op Instagram en Facebook.

Het mediabereik bij de Tuinvogeltelling is steevast groot. Zo bereikten we dit jaar naast ruime aandacht op radio en tv meer

dan 190 publicaties in geschreven pers. In combinatie met social-, en googleleadadvertenties en ons opvolgingstraject leverde dit bijna 1000 actieleden op, 1979 nieuwe leden en een bereik van 1,1 miljoen mensen via de advertenties op sociale media.

Met Beleef de Lente bereiken we al jaren een groot publiek. Afgelopen seizoen volgden 1,2 miljoen mensen de broedende vogels, een groot deel deed dat zelfs dagelijks. Daarvan was 17 procent nieuw publiek en 83 procent terugkerend. Gemiddeld keek men 19 minuten per sessie. Een aantal opvallende momenten leverde veel persaandacht op, zoals de Canadese ganzen op het visarend-nest. Op de verschillende pagina's werden verschillende vervolgstappen aangeboden voor publiek, zoals de vogelcursussen, de web-app Mijnvogeltuin, het inschrijven voor de nieuwsbrief en een financiële bijdrage via Tikkie.

In 2023 vonden 4,5 miljoen unieke bezoekers de weg naar onze website. Ook onze social media-platforms zijn onverminderd populair. Met X (voorheen Twitter) en Instagram staan we in de top-10 van de goede doelen in Nederland als het gaat om bereik, en met Facebook in de top-20. Het bereik op LinkedIn groeit jaarlijks langzaam maar gestaag door.

Gezien nieuwe ontwikkelingen bij X – waarmee we nu nog maandelijks zo'n 200.000-300.000 mensen bereiken – zijn

we ook gestart met nieuwere kanalen als Bluesky en Threads, zodat we klaarstaan om het publiek elders snel van informatie te voorzien als het bereik op X significant mocht dalen. Daarnaast begonnen we in 2023 met eerste experimenten op TikTok om een jonger publiek aan te spreken.

Achter de schermen is hard gewerkt om geïnteresseerden zoveel mogelijk geautomatiseerd te voorzien van vogel-(beschermings)informatie op basis van door henzelf aangegeven interesses, bijvoorbeeld via de digitale nieuwsbrief Vogelnieuws. Zo kunnen we mensen nog gericht voorzien van informatie die hen aanspreekt. De eerste cijfers geven aan dat ontvangers nu vaker berichten openklikken. Het openingscijfer van deze digitale nieuwsbrief die we naar zo'n 260.000 mensen sturen, blijft onverminderd hoog, gemiddeld rond de 55%, ruim boven de benchmark van zulke nieuwsbrieven (tussen de 25-45%).

Vogelbescherming krijgt jaarlijks zo'n 26.000 'vogelvragen' van particulieren, uitgezonderd nog de vragen die via sociale media tot ons komen. Deze vragen variëren sterk, van complex juridische vragen tot hoe een nestkast moet worden opgehangen. Medewerkers van het Servicecentrum beantwoorden alle vragen en proberen in deze persoonlijke contacten mensen die daarvoor openstaan te interesseren voor wat zij mogelijk nog meer kunnen doen om vogels te helpen. ➤

2. Versterken van maatschappelijk klimaat voor vogels

Belangrijk in 2023 waren de verkiezingen voor de Waterschappen, Provinciale Staten en de Tweede Kamer. Voor de Provinciale Statenverkiezingen bereikten we via een brede campagne en onze eigen communicatiemiddelen miljoenen mensen met een oproep natuur belangrijk te laten meewegen bij de overwegingen om voor een bepaalde partij te stemmen. Bij de Tweede Kamerverkiezingen analyseerden we de verkiezingsprogramma's en duiden deze op hun impact voor vogels en natuur. We riepen actieve leden en vrijwilligers (deels achter de schermen) op om vogels en natuur onder de aandacht te krijgen bij programmacommissies van politieke partijen en hebben hen geholpen met kant en klare materialen en teksten.

Ook onderzochten we wat voor onze eigen achterban relevante thema's waren tijdens de Tweede Kamerverkiezingen om daarop te kunnen inspelen bij onze campagne. Dat gaf ons een duidelijke ingang om te gaan communiceren naar de achterban. De campagne bestond uit een landingspagina, een stappenplan naar een vogelvriendelijke stemkeuze, de analyse van de partijprogramma's en een reeks artikelen met bijbehorende video's en advertenties.

Ook al was ons bereik groot, de uitslag van deze drie verkiezingen lieten grote

winsten zien voor partijen die niet op voorhand standpunten delen met natuurorganisaties zoals Vogelbescherming. We zijn er toch van overtuigd in de komende jaren oplossingen te kunnen bieden voor maatschappelijke problemen waar vogels én heel Nederland van kan profiteren. Natuurbescherming is immers niet rechts of links, maar een zaak van iedereen.

In 2023 kregen ook onze samenwerkingen met bedrijven een vervolg. Dat gaat om bedrijven waarmee we vogel(kijk)producten ontwikkelen die we via onze winkel, webshop en retailers verkopen, en om minder vanzelfsprekende samenwerkingen met partijen die onze inhoudelijke doelen onderschrijven. Zoals met boerenbedrijven en zuivelmerken die zich meer nog dan veel gangbare boeren inzetten voor vogels op hun percelen. En ook met projectontwikkelaars en bouwbedrijven die ruimte bieden aan niet-menselijke medebewoners in hun gebouwen. Met de laatste groep lobbyen we met succes in Den Haag, proberen we andere bedrijven in hun branche mee te krijgen en richten we ons samen op bewoners: die kunnen óók wat doen in hun tuinen en op hun balkons. Uit enquêtes blijkt dat die inspanningen worden gewaardeerd.

Niet alleen via eigen communicatiemiddelen en (social media)-campagnes weet Vogelbescherming velen te bereiken. Dat doen we ook door mediaredacties te interesseren voor vogels en vogelbe-

scherming en voor ons relevante vragen van de pers te beantwoorden. Veel aandacht in de pers trekken traditiegetrouw onze Nationale Tuinvogeltelling en het webcamproject Beleef de Lente. Daarnaast waren we bij de pers ook in beeld rondom thema's als de EU-natuurherstelwet, spieringvisserij in de Waddenzee, vogelgriep, de landbouwtransitie, het project PARTRIDGE, de droge zomer en het verstoren van vogels door recreanten. De laatste drie onderwerpen haalden onder meer het NOS Journaal.

3. Versterken Vogelbescherming

Om vogels te kunnen beschermen is een krachtige belangbehartiger noodzakelijk. Om die rol waar te kunnen maken, werkt Vogelbescherming aan een solide basis van voldoende inkomsten en voldoende mensen die zich voor onze vereniging willen inzetten. Voor onze fondsenweringsstrategie verwijzen we naar het Bestuursverslag 2023, hier melden we daarover dat we een breed palet aan inkomstenbronnen nastreven waarbij onze onafhankelijkheid steeds voorop blijft staan. Een van de pijlers hierin is het aantal leden van Vogelbescherming. Leden die zich telkens weer onderscheiden door trouw te zijn en vaak extra te geven aan specifieke projecten. In 2023 stabiliseerde het aantal leden van Vogelbescherming op 155.000 duizend.

Ook al blijft ledenwerving belangrijk voor Vogelbescherming, we zullen ons de komende jaren meer en meer inzetten om brede groepen in de samenleving aan te spreken die zich misschien niet voor langere tijd willen committeren, maar wel een donatie willen doen omdat ze vogels beschermen belangrijk vinden.

Een nieuwe manier om inkomsten te verwerven, startte succesvol in 2023: een

betaalde e-learningmodule waarbij deelnemers voorzien werden van aantrekkelijke informatie over de zes meest voorkomende uilen in Nederland. De komende jaren gaat Vogelbescherming het aanbod uitbouwen.

Zo'n zeshonderd vrijwilligers zetten zich in voor Vogelbescherming, op vele manieren. Van Ledenraad tot strandwachter met de zorg voor eieren en kuikens van strandbroeders. Daarnaast onderhoudt Vogelbescherming goede banden met vrijwillige vogelwerkgroepen in Nederland, die bijvoorbeeld voor hun beschermingsprojecten bij ons kunnen aankloppen voor (kleine) subsidies uit het IJsvogelfonds dat we dankzij geld van de Nationale Postcode Loterij hebben kunnen oprichten.

In 2022 startte het programma Groene Bondgenoten, ook dankzij Nationale Postcode Loterij, waarbij we de krachten bundelen met andere groene vrijwilligersorganisaties. Doel van het programma is om vrijwilligers(groepen) met elkaar in contact te brengen en hen te helpen zich beter te organiseren om regionaal en lokaal meer voor elkaar te krijgen voor de natuur. (Zie hieronder/hiernaast). ➤

VOORUITBLIK 2024

- Tijdens het verslagjaar 2023 heeft Vogelbescherming de blik ook naar binnen gekeerd vanuit de vragen: zijn we voldoende onderscheidend ten opzichte van andere natuurorganisaties, hoe worden we ervaren door het brede publiek én helpt dat om de genomen noodzaak vogels te beschermen waar te maken? In 2024 treden we naar buiten met de uitkomsten van dit zelfonderzoek.
- Verder versterken van groene vrijwilligersnetwerken via het programma Groene Bondgenoten.
- Met een campagne nieuwe doelgroepen in de samenleving aanspreken om mee te helpen met het beschermen van vogels. Directe aanleiding hiervoor is het 125-jarig bestaan van Vogelbescherming in 2024.
- Uitbreiden van de service naar onze achterban door ook een chatmogelijkheid aan te bieden om vragen te stellen.

Communicatie met de belanghebbenden

Achterban

Dankzij de leden kan Vogelbescherming onafhankelijk en met gezag opereren. Alle leden die dat willen, ontvangen vijf keer per jaar het magazine Vogels (oplage ruim 155.000), waarin Vogelbescherming resultaten meldt van beschermingsactiviteiten en kennis deelt die bijdraagt aan bewondering van en verwondering over vogels. Het ledenblad wordt goed gewaardeerd (8,4). De leden volgen ons ook via sociale media en hebben abonnementen op onze digitale nieuwsbrief (Vogelnieuws wordt verzonden naar 260.000 volgers met diverse profielen).

De vele vrijwilligers van Vogelbescherming krijgen aanvullende informatie via ons extranet. Op dit medium wordt actief kennis uitgewisseld en worden nieuwsberichten gedeeld. Daarnaast is er veel rechtstreeks contact tussen de contactpersonen bij Vogelbescherming en individuele vrijwilligers. Vrijwilligersgroepen hebben ook onderling veel contact. Er

is ook een jaarlijkse dag voor alle vrijwilligers waarbij iedereen elkaar kan ontmoeten. Vogelwerkgroepen ontvangen tweewekelijks een e-mail met relevante berichten.

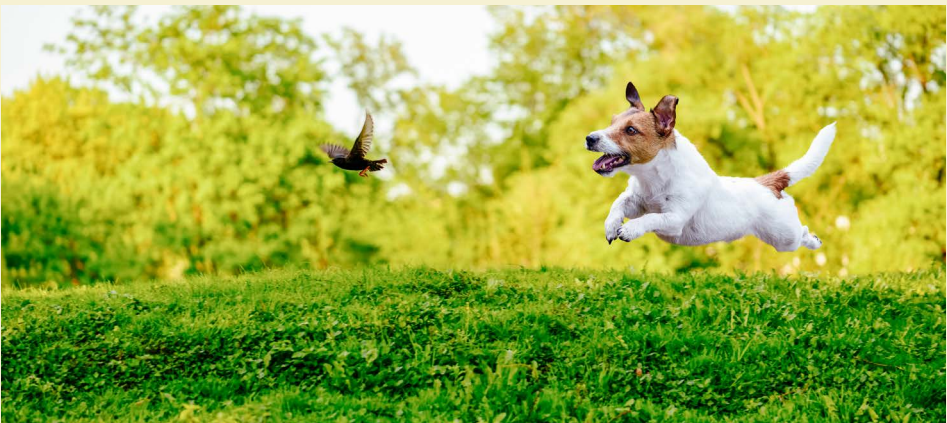
Medewerkers krijgen naast intranet, e-mail, afdelings- en teamoverleggen, 'stand-ups' én een-op-een-contacten informatie vanuit de organisatie tijdens de tweewekelijkse informele bijeenkomsten op het binnenpleintje van ons kantoor. Daar delen we lief en leed en vieren we onze successen. Daarnaast zijn er lunchlezingen en kennisbijeenkomsten om medewerkers te inspireren.

Professionals

Vogelbescherming onderhoudt contact met vele groepen professionals. Onze rol daarbij is vaak die van kennisinstituut, maar evenzeer die van pleitbezorger. Professionals zijn niet zelden medestanders als het gaat om het nastreven van een wereld met een rijke verscheidenheid

aan natuur en vogels, maar soms ook tegenstanders. Soms is de medestander op een ander dossier een tegenstander en vice versa. Onze inzet is altijd om partijen te verbinden op basis van goed onderbouwde kennis en dialoog. Kennis bieden we aan op alle niveaus, van (door soms ons geëntameerd) wetenschappelijk onderzoek naar lacunes in de kennis over vogels en hun bescherming, tot aan zeer laagdrempelige informatie, en alles daartussenin. Zo verrijken we onze website over natuurinclusief bouwen voor professionals in het stedelijk gebied met inspirerende praktijkvoorbeelden en publiceerden we nieuwe factsheets. Via het platform LessonUp voorzagen we docenten in het primair en voortgezet onderwijs van digitale lessen over vogels. Met overheden en politiek bestuur communiceren we vaak in 1-op-1 verband. Met goed onderbouwde kennis proberen we als pleitbezorger voor vogels en natuur beleidskeuzes te beïnvloeden. Op andere momenten zitten we aan tafel om onze

expertise te delen of als vertegenwoordiger van de natuur. Soms zien we ons gedwongen om welwillende communicatie in te ruilen voor andere middelen zoals gerechtelijke procedures.

Vogelbescherming informeert de media over resultaten, misstanden, manieren om laagdrempelig bij te dragen aan vogels beschermen en over mogelijkheden om van vogels te genieten. Via onze contacten in de media bereiken we enerzijds een breed publiek en kunnen we anderzijds ook een rol spelen in het publieke debat.

Financiers

Vogelbescherming is een onafhankelijke organisatie. Dat kan dankzij de financiële steun van vele particulieren. Daarnaast ontvangen we van een breed scala aan partijen financiering. Een belangrijke partij is voor ons de Nationale Postcode Loterij die ons jaarlijks steunt met 1,8 miljoen euro, steeds voor een periode van

vijf jaar. Met deze financiers onderhouden we persoonlijk contact met informatie op maat, op de manier zoals zij dat wensen. In sommige gevallen leveren we gedetailleerde verslaglegging en tussenrapportages van projecten, in andere gevallen rapporteren we op hoofdlijnen. Indien mogelijk laten we 'in het veld' zien welke maatregelen we dankzij de geboden steun konden realiseren.

Breed publiek

Vogelbescherming informeert niet alleen de eigen achterban, maar wil ook een breed publiek informeren en betrekken bij vogels en natuur, en waar mogelijk motiveren om mee te doen met beschermen op een manier die past bij specifieke groepen mensen. Hoe mensen mee willen doen, verschilt sterk. Voor sommigen betekent meedoen financiële steun leveren, anderen zetten hun vrije tijd in, of dragen bij door vogelvriendelijke producten te kopen en hun tuin of balkon vogel-

vriendelijk in te richten. Alle bijdragen zijn welkom en belangrijk. We richten ons op het brede publiek met een heel palet aan communicatiemiddelen, zoals campagnes, evenementen (o.a. de Nationale Tuinvogeltelling), acties en via sociale media. Naast de inzet van onze eigen communicatiemiddelen richten we ons met personen mediabeleid actief op publicaties en optredens in andere media.

Samenwerkingspartners

Vogelbescherming verbindt partijen en maakt deel uit van vele samenwerkingsverbanden. Dat is een strategische keuze. We kunnen het niet alleen. Dankzij onze strategische samenwerkingen vullen we kennislacunes, voeren we belangrijke voorbeeldprojecten uit en kunnen we op voldoende schaalgrootte veranderingen bewerkstelligen voor vogels en natuur. Samenwerken doen we in de eerste plaats met onze 122 internationale Partners via het BirdLife-netwerk en dan vooral de

partijen die betrokken zijn bij de zogeheten Oost-Atlantische trekvogelroute waaraan ook de Waddenzee ligt. Daarnaast werken we - vaak gebiedsgericht - samen in coalities met terreinbeheerders en andere groene organisaties om (voorbeeld)projecten te realiseren en samen druk uit te oefenen.

We zijn er bij Vogelbescherming op gebrand om steeds nieuwe samenwerkingen aan te gaan om onze doelstellingen te bereiken, juist met bedrijven en organisaties waarbij dat in eerste instantie misschien minder voor de hand lijkt te liggen, zoals boerenbedrijven, bouwbedrijven/projectontwikkelaars of overheden. In het drukke Nederland is dat onvermijdelijk en steevast vinden we gemeenschappelijke doelen om samen te werken aan het verbeteren van de leefomgeving van vogels. Communicatie met deze partijen gaat veelal via persoonlijke contacten en onderlinge bijeenkomsten.

Een belangrijke kennispartner van Vogelbescherming is Sovon. Sovon voorziet ons van informatie over hoe vogels het doen in Nederland en mogelijke drukfactoren. Samen met Sovon organiseren we onder meer een landelijke dag voor 'vogelvrijwilligers' en het 'Jaar van...'. In 2023 was dat het Jaar van de Scholekster.

Leveranciers

Vogelbescherming werkt met een reeks bedrijven samen om vogels en hun leefgebieden te kunnen beschermen. Bijzonder is de relatie van Vogelbescherming met CJ Wildbird Foods. De vele vogelproducten die dit bedrijf op de markt brengt met het logo van Vogelbescherming, brengen bij mensen vogelplezier en zorgen voor vogelvriendelijke tuinen en balkons. Bovendien is Vogelbescherming daardoor heel zichtbaar voor veel mensen. Communicatie met de bedrijven waarmee we samenwerken vormt altijd maatwerk. ■

Trainees zetten zich in voor 'Basiskwaliteit Natuur'

'Jullie doen veel meer dan ik dacht'

In het project Groene Bondgenoten werkt Vogelbescherming samen met LandschappenNL, IVN, Natuur en Milieufederaties, SoortenNL en de KNNV om meer biodiversiteit in onze leefomgeving te krijgen. Het idee hierachter is om de samenwerking tussen 'groene' vrijwilligers van de verschillende organisaties te bevorderen, zodat zij gezamenlijk kunnen optrekken om in Nederland een Basiskwaliteit Natuur te bewerkstelligen. Onderdeel van het programma was in 2023 een trainee-programma. Maijke Huibers was een van de deelnemers.

De samenwerkende natuurorganisaties beoogden meerdere doelen met het trainee-programma, zoals jongeren te inspireren zich in te zetten voor de natuur en misschien ook wel te interesseren voor een carrière als natuurbeschermer. De trainees kregen als vraag mee hoe in Nederland een Basiskwaliteit Natuur gerealiseerd kan worden. Basiskwaliteit natuur staat voor een minimum-natuurkwaliteit ook buiten de 'officiële' natuurgebieden in Nederland, alleen al omdat wat er buiten natuurgebieden gebeurt directe invloed heeft op wat daarbinnen plaatsvindt.

Maijke Huibers was een enthousiaste deelnemer van het trainee-programma. Ze volgt nu een master projectmanagement aan de hogeschool Utrecht en deed eerder een bachelor Land- en watermanagement aan de hogeschool Van Hall Larenstein in Velp. "Ik zag echt uit naar de vrijdagen wanneer we met een heel divers groepje trainees aan de slag gingen. Het begon met kennis opdoen bij de deelnemende organisaties over hoe zij een Basiskwaliteit Natuur proberen te bewerkstelligen. Daarna gingen we zelf aan de slag. Met een aantal andere trainees koos ik ervoor om een advies te schrijven voor de gemeente Utrecht over het Amaliapark. Kern daarvan was wat in het park zou kunnen verbeteren op het gebied van de natuurkwaliteit en daarvoor onderzochten we wat allereerst wat er op dit moment leeft en groeit. We kregen ook hulp bij hoe je zo'n rapport opstelt en hoe je ervoor zorgt dat het op het goede bureau belandt."

"Maijke vond het een geslaagd trainee-programma. "Niemand uit ons groepje is afgehaakt tijdens het programma. Dat zegt toch wel iets. Ik heb zelf een veel beter beeld gekregen wat natuurorganisaties allemaal doen en ook veel mensen leren kennen. Vogelbescherming was bijvoorbeeld vele malen groter dan ik dacht. Ik vond het ook heel interessant om te horen hoe jullie op communicatief gebied opereren en bijvoorbeeld mensen benaderen via sociale media en gevonden worden via Google. Ik was al lid van Natuurmonumenten, maar ben nu ook lid geworden van Vogelbescherming. Zo lever ik toch ook nog een kleine bijdrage."

Of ze een toekomstige 'groene' collega gaat worden, weet Maijke nog niet. "Eerst maar afstuderen. Maar ik denk dat ik vooral doorga in het watermanagement. Ik werk nu al bij een waterschap en zie daar ook veel raakvlakken met natuur. Mijn 'blauwe' werk zal dus wel altijd een 'groen' randje hebben."

In 2022 ging Groene Bondgenoten van start dankzij een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. Vogelbescherming is de aanjager van het project. Gezamenlijk zijn we in staat tienduizenden vrijwilligers in Nederland te mobiliseren. Tijdens het verslagjaar 2023 vonden een reeks aan succesvolle activiteiten plaats, zoals het stimuleren van vrijwilligers om gebruik te maken van het 'uitdaagrecht' om gemeenten aan te zetten méér te doen voor natuur. Ook werd bijvoorbeeld een pilot afgerond waaruit naar voren kwam dat gemeenten goed gebruik kunnen maken van vrijwilligers bij het in kaartbrengen en monitoren van soorten ten behoeve van een Basiskwaliteit Natuur, waardoor dat ook een haalbare kaart wordt. Daarnaast werd een trainee-programma afgerond.

Hoogste tijd

KLUTEN

Het drukke Nederland staat voor een keuze wat voor land het wil zijn. Een land waarin industriële exportlandbouw nog steeds ruim baan krijgt met z'n pesticiden, overvloedige gebruik van kunstmest en onnatuurlijke waterpeilen, of een land waarin (weer) veel kleinschaliger wordt geproduceerd voor de nationale markt met een gezonde leefomgeving en veel meer natuur en vogels. Eerlijk is eerlijk, dat zal ook betekenen dat we allemaal een groter deel van ons inkomen kwijt zijn aan voedsel. Maar de impact van de industriële landbouw is nu zo groot door de vervuiling van onze leefomgeving en de forse bijdrage aan klimaatverandering, dat een andere aanpak niet kan uitblijven. Bevorderen we het deelbelang van de agro-industrie in Nederland of gaan we uit van het algemeen belang voor iedereen?

Wat Vogelbescherming betreft is die keuze simpel én vooral bittere noodzaak geworden. Het afbouwen van het huidige landbouwproductiemodel naar een natuurinclusieve sector vraagt vervolgens – behalve om visie en lef – óók om een doordacht stappenplan over wat er dan nodig is. Daaraan heeft het afgelopen jaren bij de Nederlandse overheid grotendeels

ontbroken, met alle gevolgen van dien: impasse én polarisatie. Vogelbescherming zal in 2024 en de jaren daarna blijven aandringen op een koerswijziging en we zullen constructief blijven wijzen op de oplossingen van hoe het anders kan, ook binnen de huidige EU-regelgeving. We blijven ook goede voorbeelden van boerenbedrijven naar voren halen die wel mét de natuur produceren in plaats van tegen de natuur. Die zijn er genoeg en verdienen hoognodig meer steun vanuit de samenleving. Alleen op die manier krijgen vogels weer een kans voldoende jongen groot te krijgen op het Nederlandse platteland.

Werelderfgoedstatus Waddenzee in gevaar

In 2023 kwam het verbijsterende bericht voorbij dat UNESCO overweegt de Werelderfgoedstatus van de Waddenzee in te trekken. Aan Nederland is een grote natuurlijke schat toevertrouwd van wereldwijde betekenis en daar zijn wij kennelijk niet goed in staat om voor te zorgen – ondanks zelfs het strikte regime van Natura 2000-bescherming. Er wordt gesold met het leven van miljoenen (trek)vogels vanuit veelal economische belangen. De overheid geeft bijvoorbeeld te

ROTTUMERPLAAT

NESTSTEEN MET HUISMUS

VOGELGRIEP: GROTE STERNS WORDEN GERUIMD

gemakkelijk visserijvergunningen af waar uiteindelijk niemand iets mee opschiet. Ook de gasboringen en andere mijnbouw zou in dit kwetsbare gebied subiet moeten stoppen, alleen al uit voorzorg. In 2024 werd de gasboring bij Ternaard gelukkig van tafel geveegd, maar blijven kleinere boringen nog steeds mogelijk.

Aandacht vragen we in 2024 ook voor het grote effect van verstoring van vogels door recreanten. Zeker in het Waddengebied ligt dat op de loer, waar vogels tijdens hoog water dichtbij elkaar rusten en dus ook massaal opvliegen als mensen te dichtbij komen en zo kostbare energie verspillen. Het vraagt om een groter bewustzijn van eenieder die wel eens de natuur ingaat. Honden aangelijnd houden in de natuur en op de paden blijven zijn simpele en doeltreffende adviezen. Ook vogelfotografen mogen aangesproken worden op hun soms al te obsessieve hang een plaatje te schieten ten koste van een vogel.

Vogelgriep

Het was al heel pijnlijk: het ruimen van al die miljoenen kippen door de vogelgriep en de vele besmette wilde watervogels. Twee jaar geleden kwam hier een extra onverteerbare dimensie bij: vele andere wilde soortengroepen werden ook zwaar getroffen door de vogelgriep zoals zeevogels en roofvogels. Hele kolonies grote sterns werden op de Wadden weggevaagd.

Voor 2024 houdt iedereen z'n hart vast, zowel voor kolonies zeevogels in eigen land als de mogelijkheid dat op Antarctica kolonies met pinguïns besmet raken. Vogelbescherming blijft benadrukken dat er dus meer en beter beschermde natuur moet komen zodat vogels zulke klappen beter kunnen opvangen, dat er meer internationale regie en inzet nodig is in geval van uitbraken én dat er hoognodig moet worden gekeken naar hoe er met pluimvee wordt omgegaan. Het virus zelf zal moeten uitrazen. Daar is nu geen kruid tegen gewassen.

Het goede groen

Nederland staat aan de vooravond van een enorme inhaalslag op het gebied van de woningbouw. Vele, vele woningen - 75.000 per jaar - moeten er komen om de woningnood op te lossen. Een mooi vooruitzicht is dat per 2025 het Bouwbesluit wordt aangepast (eerder werd medio 2024 gedacht). In nieuwe woningen moet ruimte zijn voor vogels om een nest te maken in bijvoorbeeld een speciale ingemetselde neststeen. Iets wat ook geldt als er grootschalig wordt gerenoveerd. Vogelbescherming zal ook in 2024 naar voren brengen dat het niet alleen om nestgelegenheid gaat. Vogels moeten ook ergens hun kostje bij elkaar kunnen scharrelen en zich kunnen verstoppen bij gevaar. Dat betekent dat er voldoende groen in de bebouwde kom beschikbaar moet zijn. Een grote opgave voor zowel gemeenten als projectontwikkelaars en soms ook voor de mindset van architecten en stedenbouwkundigen. Het gaat daarbij ook om het 'goede groen': biologisch geteelde inheemse soorten die typisch zijn voor een regio, dat is pas werkelijk effectief. Bijkomend voordeel van meer ruimte voor (het goede) groen: ook de menselijke bewoners varen er wel bij.

125 jaar Vogelbescherming

In 2024 bestaat Vogelbescherming 125 jaar, daarmee zijn we de oudste nog bestaande natuurbeschermingsorganisatie van Nederland. We zijn er trots op, ook op wat er is bereikt in die hele lange periode, van de wettelijke bescherming van vogels via de eerste Europese Vogelwet tot het voorkomen van het uitsterven van vogelsoorten in Nederland.

Toch is er geen enkele reden voor een feestje en tromgeroffel. Daarvoor is de staat van de natuur en de achteruitgang van veel vogelsoorten te pijnlijk. We zullen in 2024 op gepaste wijze aandacht besteden aan deze mijlpaal, door onder meer een breed publiek te mobiliseren met ons mee te doen en vogels te beschermen en door onze vrijwilligers met diverse activiteiten nog eens extra te bedanken voor hun inzet. ■

GEKRAAGDE ROODSTAART

COLOFON

Een jaar Vogelbescherming Nederland, Impactverslag 2023

Redactie

Arjan Berben, Mariël Verburg

Beeldredactie

Arjan Berben, José van Doorn, Evelien Verkerk

©Vogelbescherming Nederland, 2023

Bezoekadres

Boulevard 12, Zeist

Postadres

Postbus 925, 3700 AX Zeist
030 69 37 700

Grote giften

Sandra Peters
sandra.peters@vogelbescherming.nl
06 12 17 62 57

Nalaten

Jaap Hijmans
nalatenschappen@vogelbescherming.nl
030 69 37 700

Periodiek schenken

Ledenadministratie
ledenadministratie@vogelbescherming.nl
030 69 37 700

Sponsoring bedrijven

Ellen van Buuren
ellen.vanbuuren@vogelbescherming.nl
030 69 37 799

Vragen? Opmerkingen?

info@vogelbescherming.nl

Vormgeving

Zabriski Communicatie

Foto's en illustraties

Omslag

Steenuil - Irmo Bos (Vogelfotogalerij).

Inhoud

Appelvink - Wil Leurs (Agami); **Steenuil** - Elwin van der Kolk.

Vooraf

Grutto - Shutterstock; **Boomleeuwerik** - Shutterstock; **Blauwborst** - Peter van Graafeiland; **Huismus** - Shutterstock;
Kolgans - Jelle de Jong; **Kievitkuiken** - Shutterstock; **Tapuit** - Shutterstock; **Rosse grutto** Wil Leurs (Agami);
Roodsnavelkeerringvogel - B.S. & D.B. Kirkby; **Kanoet** - Shutterstock; **Visdief** - Shutterstock.

Landelijk gebied

Tureluur - Shutterstock; **Blauwe kiekendief** - John Niemans (Vogelfotogalerij); **Tureluur** - Anton de Koning (Vogelfotogalerij);
Scholekster - Jan Willem ten Dam (Vogelfotogalerij); **Koereiger** - Pim van Schaik (Vogelfotogalerij); **Grutto** - Shutterstock;
Catharinus Wierda - W. de Vries.

Stad

Zeist - Fred van Diem; **Gierzwaluw** - Hans Peeters; **Kauw** - Shutterstock; **Insectenhotel** - Stefan Verkerk; **Keilehaven** - De Urbanisten;
Nestkast - Marc Guyt (Agami); **Huismus** - Ruud van Beuskom; **Maricée ten Bosch** - Fred van Diem; **Marit Janse** - Eric Fecken.

Natuur

Waddenzee Groningen - Shutterstock; **Lepelaars in het Waddengebied** - Shutterstock;
WetlandWacht Erik Koning - Thomas Velker; **Drieteenstrandlopers** - Manon Lammers (Vogelfotogalerij);
Aalscholvers - Shutterstock; **Holwerd aan Zee** - Buro Harro; **Lepelaar** - Shutterstock; **Grote karekiet (2x)** - Shutterstock.

Lobby & Juridisch

Zwarte ruiter - Shutterstock; **Hedwigepolder** - Shutterstock; **Vissersboten** - Wil Leurs (Agami);
Oproep grondaankoop - Lotte Dijkstra; **Red onze grutto** - Jelle de Jong; **Kruidenrijk weiland** - Fred van Diem;
Basiskwaliteit Natuur - Peter Veldt; **Annie van de Pas** - De Natuur en Milieufederaties; **Maasvlakte** - Shutterstock;
Kolgans (2x) - Jelle de Jong; **Visserij** - Marc Guyt (Agami).

Internationaal

Gekraagde roodstaart - Shutterstock; **Flyway** - Vogelbescherming; **Marokko** - Barend van Gernerden;
Marokko zoutpannen - Jaime Moreno Garcia; **Grutto's** - Jouke Altenburg; **Coto Donana** - Shutterstock; **Verwoestijn** - Shutterstock;
Sahel - Lars Soerink; **Shea koken** - Peter Lovett; **Imkers** - Birds, Bees & Business; **Gierzwaluw** - Shutterstock;
Ooievaar - Shutterstock; **Caribische flamingo** - Shutterstock; **Kleine strandlopen en Saba** - Bert Denneman;
Roodsnavelkeerringvogel - Wil Leurs (Agami); **Khadija Bourass** - Grepom.

Activeren samenleving

Vrijwilligers - Marjanne Klok; **Vogelflix** - Johnny Wonder; **Vogelboekenpodkast** - Donald Roos; **Vrijwilligers** - Natuurmonumenten;
Vogels kijken op school - Janko van Beek; **Stem voor vogels/Scholekster** - Shutterstock;
Schoonmaken strand - Wilco Jacobusse; **Vogels kijken in de tuin** - Fred van Diem; **Vogels Junior covers** - Studio Saiid Smale;
Tuin - Fred van Diem; **Patrijzen tellen** - Anne-Lieke Struijk-Faber; **MijnVogeltuin** - Vogelbescherming; **Hond** - Shutterstock;
Beleef de Lente - Vogelbescherming; **Ik broed hier** - Wij&Wadvogels; **Groene trainees** - Maijke Huibers.

Vooruitblik

Grutto - Shutterstock; **Koeien** - Fred van Diem; **Kluut** - Jankees Schwiebbe; **Rottummerplaat** - Shutterstock;
Aeres hogeschool - Fred van Diem; **Neststeen met huis** - Frans Hijnen; **Vogelgriep** - René Pop;
Hond en verstoorde eenden - Shutterstock.

Colofon

Gekraagde roodstaart - Shutterstock.

